

SLOVENEČ

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljen nadomestno
mesečno: 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu 40
Mesečna priloga: Vestnik SHS

Cene inseratov:
Enostolpna netilna vrsta malih
oglasov po Din. 1.— in Din. 1.50,
veliki oglasi nad 45 mm višine
po Din. 2.—, poslani iz
po Din. 3.—.
Pri večjem naročilu popust.
Izboja vsak dan izvenredno
penelejša in dneva po praksi
ob 5. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnine in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011. Sarajev 7383, praga in dunaj 24.797.

Za čast slovenskega naroda gre.

Bijemo boj, kakršnega slovenski narod doslej še ni doživel, razen enkrat. Bilo je to l. 1917. in 1918. Dvignila se je tedaj strelja teptana slovenska duša, da si pribori končno tudi ona svobodno mesto pod svobodnim solncem. Res je, da je padlo tedaj nekaj robskih plačanih eksistenc narodov v tem njegovem veličastnem boju v hrbet ter dezertiralo iz »Jugoslovanskega kluba« na Dunaju ali pa se upiralo vstopiti doma v »Narodni svet«, vendar je narod izbojeval ledeni svoj boj nad vse častno tudi brez njih.

En drugi tak boj bijemo danes. Z iskrenim srcem smo objeli po prevratu srbske in hrvatske brate, hoteč si ustvariti skupno svobodno državo, kjer bi mogli neodvisno razširjati svoje individualne sile dalje, kakor si je predstavljali Jugoslavo slovenski narod vse od l. 1848. dalje. Šli smo v Belgrad, kjer smo sklenili slovesne dogovore, temelječe na poprejšnjih slovesnih dogovorih in izjavah (krfska deklaracija, ženevski dogovor itd.). Pošteni slovenski narod si ni mogel misliti, da ima opraviti z nepoštenjaki. Toda Belgrad (s cincarskim Belgradom pa ne identificiramo srbskega naroda!) je stokrat bolj korupten in nepošten, kot je pa bil Dunaj in ni se še prav posušilo črnilo na teh slovesnih dogovorih, ni se še povsem izgubil odmev slovesnih vladarjevih obljub in izjav, že je začela cincarska belgrajska čaršija, ki je bila poprej kri srbskemu narodu, iztegovati svoje roke tudi preko Save in preko Sotle. Uzurpirala si je v državi vso moč in začela spreminjati »osvobodjene pokrajine« v pašaluke svojega koruptnega in nenasitnega egoizma. Z uprav balkanskim cinizmom je šla preko vseh slovesnih dogovorov, preko vseh zakonov in preko vsakega pravnega čuta ter začela gaziti najelementarnejše politične pravice »osvobodjenih« pokrajin, jih kulturno in gospodarsko izžemati, da bi iztisnila tako iz njih zadnji sold in jih s tem popolnoma zaslužila.

Slovenski narod je pa kmalu izpregledal to kruto prevaro in te »bratske« name-re belgrajskih »osvoboditeljev«, ki so med vojno tihotapili, verižili in sleparili po vsej Evropi (vide neštete afere med vojno), dočim je srbski narod junsko umiral na bojnih poljih. Vedno bolj se je zato dvigal v našem ljudstvu klic: »S Srbi da, a pod Srbe nikdar!« Ne moremo namreč zameriti našemu ljudstvu, da ni znalo in ne zna vedno ločiti srbskega naroda od cincarskega Belgrada. Praktično pa to tudi nima mnogo pomena, kajti politično je srbski narod po večini še toliko zaostal, da se ne zna in ne more otrešiti političnega in gospodarskega jeroštva belgrajskih cincarjev in ga ti na zunaj vendarle še vedno zastopajo. In iz zgorajšnjega klica se je izoblikovala že kmalu po prevratu tudi naša zahteva po naši avtonomiji. Čim večja razočaranja so prihajala iz Belgrada, tem jasnejše je bilo za nas, da bi s tako Jugoslavijo prišel slovenski narod z dežja pod kap.

SLS — PREDSTAVNICA SLOVENSKEGA NARODA.

In kakor med svetovno vojno, tako se je tudi to pot postavila naša stranka z vsemi svojimi silami v boj za zedinjeno avtonomno Slovenijo v okviru Jugoslavije, torej za končno osvobodjenje slovenskega naroda, ki je naš, po naravi tako bistroumni kmet izraža v precizni in domači obliki: »S Srbi ja, pod Srbe nikdar!« Kakor tedaj, tako je postala tudi to pot naša stranka bolmačica volje celokupnega slovenskega naroda in v tem pogledu njegova edina legitimna zastopnica in glasnica.

Kakor tedaj med svetovno vojno, tako je pa padlo tudi to pot našemu narodu v tem njegovem eksistenčnem boju v hrbet nekaj robskih in plačanih eksistenc, ki se ne sramujejo Judeževih grošev, pa če bi pri tem njihov narod poginil. Od kod to? Pogosto beremo v naših dnevnih tiskih o vplivu stoletnega hlapčevstva, ki prehaja pogosto

v meso in kri. Ne tajimo, res je to, kajti le na ta način si moremo razlagati eksistenco gotovih klik, ki se ne sramujejo plazeč se po trebuhu pred cincarsko belgrajsko čaršijo pljuvati na svoj lastni narod in ga izdajati, samo da bi dobili kako obglodano kost. Toda te eksistence niso slovenski narod, niso slovensko ljudstvo, ono ljudstvo, ki je rodilo Matije Gubca in Levstike in Kreke.

VSIKDAR USUZNJENI PROTI LJUDSTVU.

Le pogledimo jih! Kdo so ti ljudje? To je v prvi vrsti takozvano slovensko »naprednjaštvo«, zbrano v »demokratski stranki«, »nar. napredni stranki« ali pa v »naprednem bloku«, ki je bilo v vsej slovenski politični zgodovini nosilec političnih in gospodarskih reakcij in je l. 1896. podpisalo pakt z reakcionarnimi nemško-socialnimi veleposelniki, naperjen proti slovenskemu ljudstvu. To naprednjaštvo se je valjalo v prahu pred zakletim sovražnikom našega naroda baronom Heinom in je l. 1908. po svojem najveljavnejšem glasniku Ivanu Hribarju poklicalo na slovenske demonstrante nemške vojake. To je tisto naprednjaštvo, ki se nikdar ni znalo opreti na slovenski narod, temveč je životarilo pred vojno po milosti barona Heina, danes se pa hoče politično obdržati po milosti belgrajske čaršije in če bi imela ta čaršija steč pri tem njihov narod do gola. L. 1896 je prodajalo to naprednjaštvo slovensko ljudstvo Nemcem, danes ga hoče prodati belgrajskim cincarjem pod firmo famoznega »državnega in narodnega edinstva«, s katerim zadnja leta naša napredna, zlasti pa še demokratska gospoda tako lepo trguje, bogati in se redi na stroške slovenskega ljudstva.

In druga družba! Ta je najogabnejša, kar ni prav nič čudnega, saj so to direktni potomci svojih »naprednih« očetov, le da so se v teh potomeh še prav posebno stopnjevale vse najslabše strani očetov. Vsak je že uganil, da mislimo na »samostojnež«, ki so se dali izvoliti na avtonomnem programu, a so v Belgradu to avtonomijo prodali prvi dan, glasovali za zloglasno ustavo, podpirali in branili vse rablje slovenskega naroda, nazadnje se pa ovekovečili še z zloglasnimi volovskimi in drugimi kupčijami ter do gola diskreditirali pošteno ime slovenskega naroda.

DOBIČKARSTVO NA RAČUN LJUDSTVA.

In ostali? Socialisti. Imena socialističnih apostolov zadoštujejo že, da jih navedemo: multimilijonar Ant. Kristan, kraljevi komisar Etbin Kristan, Koren, Nachtigal itd. itd. Kje so vsi oni republikanci, revolucionarji, ki so podirali prestole in celo ves družabni red. Eden je ravnatelj najmočnejšega bančnega koncerna v državi, drugi kandidat na listi najreakcionarnejše stranke v državi, tretji veriži, četrti ... Pa kaj bi naštevati, tudi ti so sedaj izjavili, da so za zloglasno »državno in narodno edinstvo« in to mora slovenskemu človeku po dosedanjih izkušnjah povedati več kot dovolj.

Potem pridejo naši republikanci, Novačanove in Radičeve izdaje. Glede Radiča pribijemo samo eno: Če je kdo vzdrževal Pašić-Pribičevićev režim toliko časa in omogočil ustavo, je bil to Radič, ki je vlekel politično neizobraženega hrvaškega seljaka z »človečansko hrvaško republiko«, vsemu svetu dikoc za nos. Imel je dve tretjini vseh hrvaških mandatov, a vendar so na Hrvaškem nemoteno ves čas divjali Pribičevići pandurji. Radič sam, ki še pred vojno ni imel bora v žepu, se pa koplje danes v milijonih ... Na to zvezo nas nehoti opozarjati Radičev slovenski učenec, federalist, republikanec in revucionar g. Ant. Novačan. Njegova lista je bila na Kranjskem zavrnjena in sedaj namiguje svojim kranjskim pristašem, naj volijo ultracentralistične — demokrate. Ali že samo to ne razkrinkuje dovolj njegovega hohštaterskega pustolovstva, da hoče mož živeti na račun ljudske naivnosti in zaupljivosti?

PLAČANI HLAPOCI.

In končno imamo opravka še z dvema najbolj ciničnima in najbolj nesramnima političnima poizkusoma, kar jih pozna naša politična zgodovina, to je z dr. Šusteršičem in radikalijo. Jedro in vodstvo Pašićevih radikalov tvori uvodoma navedena belgrajska čaršija, ki je nedavno v nekem svojem listu naglašala, da je dala Slovencem in Hrvatom s tem, da jim je pustila ohraniti katoliško vero — koncesijo, ki je še pred par tedni v svojem glasilu »Tribuna« izjavljala, da je treba prepovedati latinico in slovenščino, ki je Slovenijo gospodarsko že do malega izropala, kateri sta slovensko ozemlje in slovenski interesi čisto navadni kupčijski predmet, ki zanaša k nam metode, kakršne so poznali naši dedi komaj v najbolj črnih dnevih avstrijske reakcije. In ta stranka se ne sramuje hoditi sedaj med pošteni slovenski narod celo po — mandate. Takega ciničnega zasmeševanja še ni doživel slovenski narod v vsej svoji zgodovini. Ta belgrajska čaršija hoče brezpogojno razbiti enoten nastop slovenskega ljudstva za svoje človeške in božje pravice, da bi jo tako zaslužila in prisilila na kolena. Doslej se je posluževala naprednjaške gospode od demokratov do samostojnežev (socialisti, kakor znano, so tvorili pa zvesto rezervo), a vsi ti so si polomili zobe in razbili glave ob trdni in enotni falangi slovenskega ljudstva. To je čaršija spoznala, zato si je naročila iz inozemstva nekdanjega nekronanega vojvodo kranjske dežele dr. Šusteršiča, ga pozvala predse in mu pokazala svoje do vrha napolnjene volivne blagajne rekoč: »Glej, vse to ti dam, če greš in pomagaš razbiti enotno fraonto slovenskega naroda.« In čaršija se ni zmotila. Nekdanji najzvestejši najemnik Dunaja je ostal sebi zvest, kajti ko mu je umrl dunajski gospodar, je bil prost, stopil je v smislu svojih tradicij v službo Belgrada, začel iz napolnjenih blagajen ter začel iskati po nekdanji svoji domovini Judeževih značajev.

OBRAČUNAJMO IN POČISTIMO!

To je torej slika sedanjega našega političnega boja. Na eni strani slovensko ljudstvo, organizirano v »Slov. ljudski stranki«, ki bije svoj eksistenčni boj, boj za svoje narurne pravice, boj za svojo svobodo in obstanek, boj za svoj jezik in za svojo vero, na drugi strani pa kopica plačanih in najetih eksistenc, ki hočejo v korist koruptne belgrajske čaršije pod najrazličnejšimi imeni in programi razbiti vrste tega organiziranega slovenskega naroda, da bi ga čaršija lažje zaslužila. Na eni strani slovensko ljudstvo, ki hoče svojo avtonomijo, na drugi strani plačani najemniki belgrajskega centralizma. Kdo bo v tem boju zmagal, o tem ne dvomijo niti naši najhujši nasprotniki več, kajti armada zavednega slovenskega ljudstva bodo v nedeljo naravnost pomandrale vse njegove odpadnike in plačane izdajalce.

ZA ČAST IN POŠTENOST SLOVENSKEGA NARODA.

Toda nam ni to več dovolj. Da odnese naša stranka kot edina glasnica slovenske misli ogromno absolutno večino, priznavajo tudi nasprotniki, mi pa izjavljamo, da se s tem ne zadovoljimo. V bistvu pri mandatih, ki jih dobimo, na enem ali na dveh mandatih, na petih ali desetih tisočih glasov, ki jih dobimo več ali manj, res še ni ležeče vse, toda nikdar ni bil slovenski narod še tako cinično izzivan in nikdar se mu še niso upale vsiljevati prodane duše v taki meri kot danes, zato ne pomenijo te volitve samo plebiscita za avtonomijo in centralizem, temveč gre v največji meri za čast slovenskega naroda. Kolikor centralističnih hlapcev bo izvoljenih, toliko grobih madežev si pritisne doslej pošteni slovenski narod na svoje čelo. Da, naš narod je doslej užival sloves velike in neskalje-

ne poštenosti, danes je pa ta poštenost na tehtnici, kajti belgrajska čaršija je odprla vse viro svoje moči, da ga zastrupi in s tem kupi. Kateri oče se bo zadovoljil s tem, da je večina njegovih sinov poštenih? Šele tedaj bo srečen, če lahko reče: »Vsa moja družina in vsa moja hiša je poštena!«

Slovenski narod, naj da čaršija različen Šusteršičem, Zupaničem, Pucljem, Kukovec, Novačanom in podobnim svojim hlapcem mandate, kjer hoče, v Sumadiji ali v Macedoniji, to nas ne briga, a tvoja čast zahteva, da jih v Sloveniji ne dobi. Slovenski narod, bil si pošten doslej, po ogromni večini si pošten tudi danes, a tvoja čast zahteva, da izlepa ali izgrda preprečiš, da bi mogel kdo še nadalje s svojimi glasovi teptati tvoje pošteno ime in kupčevati s tvojo kožo. Če kedaj, tedaj je danes prišel čas, ko mora na bojišče vse do zadnjega moža, ne samo, da si ohrani svojo kožo, ampak tudi za to, da si ohrani svoje pošteno ime. V nedeljo je dan obračuna, a ta dan obračuna mora biti tako strašen, da bo centralistično belgrajsko čaršijo za vedno minilo veselje, da bi skušala po svojih plačanih korumpirati slovenski narod. Kar je poštenega in slovenskega, skupaj na plan, vse ostalo pa ven iz občestva slovenskega naroda in ven s slovenske zemlje! To je deviza nedeljskih volitev.

Županić proti Hribarju.

Belgrad, 14. marca. (Izvirno) Vsi tukajšnji listi se bavijo z Ivanom Hribarjem, katerega dolžijo, da je on kriv, da radikalna stranka tako slabo stoji na Slovenskem. Naš dopisnik pa iz krogov radikalne stranke izve, da proti Hribarju ruje minister Zupanić. Ta je namreč, preden je prevzel ministrstvo, Pašiću obljubil, da pomore radikalni stranki v Sloveniji najmanj do 5 mandatov, Šusteršič pa da dobi enega. Ko pa je vlada iz Slovenije dobila poročila, da niti radikalna stranka niti Šusteršič ne dobijo najbrže niti enega mandata, je Pašić Zupanića poklical na odgovor. Ta je pa zvalil vso krivdo na Ivana Hribarja, češ da je nesposoben, da nima nobenega ugleda, da ni odkrit, da mu je le za razne trgovske posle in da drži z vsemi itd. Vsled tega je stališče Hribarja res zelo omajano, da si radikalni tudi Zupaniću veliko ne verjamejo. Tudi proti Šusteršiču vlada velika nejevolja, katere se kaže v tem, da se vlada čedalje bolj od njega odmika. »Tribuna« drži očito z demokrati in piše, da ni res, da so demokrati aranžirali proti Pašiću demonstracije v Ljubljani, ampak da je to le Hribarjev izgovor.

Baroš izgubljen.

PRED NOVIMI PRESENEČENJI.

Belgrad, 14. marca. (Izv.) Po verodostojnih informacijah iz krogov zunanega ministra, je italijanski stališče v zadevi baroškega pristanišča popolnoma zmagalo in ni upati na kakšno remediuro. Stvar je bila v tem smislu že davno odločena.

Opatijo, 14. marca. (Izv.) Ribač se še ni vrnil semkaj. Ravno tako se je zakasnila tudi vrnitev senatorja Quartierja. Izvedenci nadaljujejo svoje delo. 12. t. m. so si prof. Šilović, dr. Radič, posl. Mattei-Gentili in general Mazzucco ogledali v Rapallu sklenjeno mejo pri Kavgu. Po tej meji bo kastavski okraj na nemogoč način razrezan ter pojde meja ponekod preko hiš in dvorišč. Italijani se škandalizirajo in namigavajo, da bi bila naravna meja — onstran Kavta, tako da bi Kastav pripadel Reki. Jugoslavoani smo seveda ravno nasprotnega mnenja.

Italijanski listi naglašajo, da so italijanski delegati s svojim dosedanjim delom dokazali, da imajo svoj cilj jasno pred očmi in da je vsako vznemirjanje javnosti popolnoma neopravičeno.

Veličasten shod javnih in zasebnih nameščencev.

Ljubljana, dne 13. marca 1923.

Slovenska ljudska stranka je sklicala danes zvečer v veliko dvorano Unionskega shoda, na katerega je povabila vse ljubljanske javne in zasebne nameščence z namenom, da obrazloži svoje stališče z ozirom na njihovo stanje. Pristop na shod je bil dovoljen ne glede na politično pripadnost udeležencev. Pričakovali smo veliko audeležbo, toda vse nade največjih optimistov je presenetila udeležba; ni še bila ura pol 8., že je bila velika dvorana polna, ne prestopano so se valile nove množice v dvorano in jo do zadnjega kotička napolnile, kakor tudi obe galeriji in balkon.

Dr. Korošec nastopi. — Viharne ovacije načelniku Slovenske ljudske stranke.

Ko je stopil na oder načelnik SLS dr. Korošec, je zaoril po dvorani in na galerijah vihar navdušenja: ljudje so enodušno gromovito klicali: »Živio dr. Korošec!« »Živio avtonomija!« Navdušenje, ki je vladalo na zboru, sploh ni mogoče primerno opisati.

Ko se je navdušenje nekoliko poglelo, je I. podnačelnik SLS prof. Bogumil Remec otvoril shod, pozdravil zborovalce in podelil besedo načelniku SLS dr. Korošcu, kateri je govoril sledeči pragmatični govor:

Programatični govor načelnika SLS dr. Antona Korošca.

Slovenska ljudska stranka je sklicala za danes v to dvorano volivni shod za javne in privatne nameščence. Moja naloga je, da v imenu Slovenske ljudske stranke odgovorim najprej na vprašanje, ali hoče naša parlamentarna reprezentanca slovensko uradništvo, ki je v boju za svoja imaterialna in materialna prava strnjeno v enotno fronto, v njegovem prizadevanju podpirati ali ne.

STALIŠČE SLS.

Že na velikem zboru zaupnikov SLS v Ljubljani, kateri predstavlja najvišjo instanco naše stranke in s katerim se je od naše strani otvorilo volivno gibanje, sem med splošnim pritrdjevanjem in odobravanjem naših zaupnikov iz cele Slovenije izjavil dvojno:

1. Naša stranka mora braniti in ščititi tudi slovensko uradništvo. Sigurnost uradniškega stanu je danes ogrožena in noben uradnik pri tem sistemu ne ve, ali ne bo danes ali jutri postavljen na cesto z ženo in otroci vred. Zato naša stranka hoče — in če Bog da — bo tudi izpeljala zaščito vsega uradništva, najsi bo to kateregakoli mišljenja.

2. Glede materialnega stanja našega uradništva si stranka ne sme zapirati svojih oči. Pred dolgim časom so padle strašne besede, da uradništvo žre, žre in žre. Mislim, da smem v imenu cele stranke izjaviti, da te strašne besede niso prišle iz njenega srca in tudi ne iz srca slovenskega ljudstva. Namesto teh besed je stranka postavila drug izraz, ki se strinja z našim krščanskim mišljenjem. Ona pravi: Uradništvo gladuje, gladuje, gladuje. Tega izreka se bo naša stranka držala in ga v polni meri upoštevala.

To je bila moja izjava glede javnih nameščencev. Isto velja tudi za vse uradnike privatnega značaja, kakor so pri nas v Sloveniji v velikem številu železničarji, skratka sploh za vse privatne nameščence.

VARSTVO URADNIKOV.

Kako je sigurnost uradnikov v njih službah resnično ogrožena, za to imamo več slučajev, a najeklatantnejši slučaj, pravi primer za šolo, je najnovejši slučaj

Baltič. Ista vlada ga imenuje na visok položaj — in mislim, da ne izdam nobene tajnosti, ako povem, da vkljub drugim predlogom — a ista vlada ga čez mesec in dan zopet spodi z visokega položaja, ne da bi ga postavila v disciplinarno preiskavo, ne da bi ga sploh privatno prej informirala ali zaslila. V enem oziru še strašnejši je slučaj s slovenskim inženirjem Klodičem, direktorjem imenstvom pri ravateljstvu državnih železnic v Zagrebu. Ne da bi se izvedla proti njemu kaka disciplinarna preiskava, ne da bi se mu sploh povedal kak vzrok, ga je vlada čez noč penzionirala in še več, dala je po časopisih lansirati vest, da bo slučaj prekoračenja budžeta — izročen sodišču in da bo Klodič sodnijsko zasledovan. Ni dovolj, da ga vrže na cesto, za njim še vrže blato na njegovo čast. In ta čisti in velezaslužni državni uradnik se danes zama čaka sodnijskega zasledovanja, da bi si opral svojo osumljeno čast. Tako vlada sama uničuje eksistenco svojih nameščencev, za katere bi morala skrbeti kakor mati za svoje dete, uničuje jim pa tudi — vsaj pri neinformiranih ljudeh — tudi njihovo najdražje, kar imajo, njihovo čast!

Niti Baltič niti Klodič nista naša pristajala! Toda tu ne gre za osebe, ne za pripadnost k stranki, tu gre za princip. Za princip, da morajo veljati tudi za uradnike zakonski predpisi, da mora državna uprava biti poštena napram svojim nameščencem, da mora v njih gledati tudi človeka, ki za svoje delo zasluži svoj kruh in za svoje poštenje varstvo svoje časti. Tu gre za princip, da uradnik, ki v uradu vestno in pošteno vrši svojo službo, ne sme biti marioneta v rokah slučajno vladajočih strank, da se od njega ne sme zahtevati, da z vsako vladno spremeni tudi svojo barvo kakor kameleon, ampak da ga je treba soditi po njegovem delu in njegovi poštenosti v službi.

Kar se sedaj pri nas godi, to so atentati na svobodo mišljenja našega uradništva, na njegovo visoko moralno stališče, na njegovo čast in poštenje. Takemu početju se bo naša stranka upirala in bo v boju proti takim demoralizirajočim orientalskim praktikam stala odločno ob strani slovenskega uradništva, naj bo potem po večini tega ali onega političnega mišljenja. Mi smo ponosni na strokovno sposobnost slovenskega uradništva, ponosni tudi na visok njegov moralni nivo, nam gre tu za več nego za strankarstvo, nam gre tukaj za princip, da bomo slovenskemu uradništvu njegovo svobodo, mišljenje, stabilnost službovanja, njegovo poštenje in njegovo čast.

MATERIELNO VPRAŠANJE.

Glede materialnega stanja uradništva bodo podrobneje govorili govorniki, ki pridejo za menoj. Tudi tukaj se je meni omejiti samo na principelno stališče.

Kar peče vsakega, naj bo uradnik ali neuradnik, je vsaka neenakost med prejemki v različnih krajih naše države. Mi smatramo, da mi smo prepričani, da so naši uradniki najboljši, najprirednejši in najvestejši in zato nas vse boli vsako zapostavljanje. Še bolj mora boleti to vsakega uradnika, ki v isti državi ne najde v vsem istega upoštevanja. V kategorijo krivic spada tudi nesocialno maksimiranje. Glede višine prejemkov je naša stranka globokega prepričanja, da je naš uradnik sirota glede denarja, imetja, sirota glede stanovanja in hrane, sirota glede obleke in obutve. V poslednjem zasedanju je Jugoslovanski klub dal svojim zastopnikom v odboru, v katerem se je razpravljalo uradniško vprašanje,

nalog, da opustijo vsako opozicijo, čeprav smo bili opozicionalna stranka, ter naj pozitivno sodelujejo pri ureditvi tega vprašanja. To se je tudi zgodilo. Ne vem, ali bomo v bodočemu parlamentu vladna stranka ali opozicionalna. Ali to vem, da bomo tudi v bodoče nastopali za iste zahteve, ki jih uradništvo za izboljšanje svojega položaja smatra za potrebne.

Nam je pri materielnem stanju uradniškega stanu tudi mnogo ležeče na tem, da zopet omogočimo uradniku, da podpira napredek naše kulture, naše znanosti in umetnosti. Ne samo do časopisa, še bolj mu je danes zaprta pot do knjižnega trga. In ako pride človek v gledališče in koncerte, vidi ljudi, ki zevajo ob najlepših scenah in šepetaje ne vidijo in občutijo najlepših izrazov umetnosti. Uradnik mora biti tako plačan, da mu tudi kruh kulture, znanosti in umetnosti ni prikrajšan, kar se dandanes v našo veliko škodo dogaja.

Samoumevno je, da kar sem splošno govoril o uradništvu, velja za vse kategorije državnih nastavljenec, kakor mutatis mutandis tudi za vse kategorije privatnih nameščencev.

AVTONOMISTIČNO STALIŠČE SLS.

Dovolite mi še par besed o trenutno najvažnejši točki programa Slovenske ljudske stranke, o avtonomiji. Naša stranka je absolutno in brezpogojno za to državo, a ta ena država naj se notranje uredi ne v centralističnem smislu, ampak v avtonomističnem. Vsakdo je v dobi štirih let spoznal, da je centralistična uprava počasna, da nima razumevanja za naše razmere, da je nesposobna in v veliki meri tudi koruptna. Z avtonomijo nočemo oslabiliti in raztrgati države, ampak dati vsakemu delu države možnost, da nadaljuje svojo kulturno misijo, in da vzljubi po avtonomiji državno edinstvo, ki mu zagotavlja in omogočuje njegov svoboden razvoj. Z avtonomijo pa si hočemo zagotoviti tudi, da smo na svoji zemlji mi gospodari, da si ohranimo svoj jezik, svojo kulturo, da si ohranimo našo solidno ekonomijo, tradicijo poštene javne uprave z dobrim uradništvom, smisel za osebo in pravno sigurnost v socialnem društvu, skratka da živimo in se razvijemo Slovenci pod slovenskim solncem svobodno po svoji individualnosti. Ne oslabiliti, ampak ojačiti hočemo z avtonomijo državo, jo napraviti za prijetno bivališče vseh narodov, zadovoljnost in srečo ji želimo prinesiti. In da se narodno nočemo potopiti v srbsko-hrvatskem morju, kdo nam hoče to zameriti?

Ali je greh, da ljubimo to krasno slovensko zemljo, polno prelepih dolin, nebotičnih gora, veselih vinogradov, rodovitnih polj? Ali je to greh, da ljubimo svoj mili in dragi slovenski jezik, jezik našega trpečega, molečega in pevajočega naroda? Ali je greh, da hočemo na slovenski zemlji slovenske uradnike, slovenske železničarje, slovenske žandarje? Ali je greh, da hočemo ohraniti in nadaljevati slovensko kulturo, spočeto v siromaštvu, bedi, pomanjkanjih, ob neznanskem trpljenju in nasprotovanju, da hočemo čuvati kot neizrečeno drag zaklad svojo lepo in svojo znanstveno knjigo, svojo pesem, svojo molitev? Ali je greh, da hočemo čuvati slovensko šolo od ljudske šole gor do ponosa in nade naše, do univerze?

Ogromna večina slovenskega ljudstva je prepričana, da to ni greh, ampak pravica.

Ako vse to ni greh, potem prosim, volite dne 18. marca za SLS!

Zborovalci so sprejeli govor načelnika SLS z navdušenjem, ki ga ni mogoče peresu opisati. Govornikova izvajanja so zborovalci prokinjevali s ploskanjem in

pritrilnimi medklci, ki so postajali vedno viharnejši. Navdušenih in bojnih zborov je videla dvorana v Unionski železnici, toda bojovito razpoloženje podobno nacojšnjemu je slišala Unionska dvorana le na shodih, ko je zaspani Ljubljani v boju za državo troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev vžgal poguma tisti dr. Korošec, kateri je nocoj Ljubljano med velikiškimi odobravanjem pozival: stori svojo dolžnost tudi zdaj v boju za samoupravno Slovenijo!

Po govoru načelnika SLS dr. Korošca je predsednik veličastnega shoda prof. Bogumil Remec podelil besedo kandidatu SLS v Ljubljani dr. Andreju Gosarju, katerega so zborovalci navdušeno pozdravljali.

Govor kandidata dr. A. Gosarja. — Za pravice slovenskega človeka.

Kandidat SLS v Ljubljani dr. Andrej Gosar je nato v svojem govoru povdarjal, da današnji shod ni agitacijski shod. Uradniško vprašanje ni samo jugoslovansko vprašanje. Vsem vojskam je sledilo obubožanje, ki je najbolj zadelo tiste, kateri so navezani na svoj zaslužek. (Živahno pritrdjevanje.) Govornik se je nato pečal s pragmatiko in povdarjal, da mora uradniška pragmatika odgovarjati našim domačim slovenskim razmeram in je zato tesno spojeno z vprašanjem samoupravne Slovenije, za katero se bje zdaj političen boj. Izvajanja kandidata dr. Gosarja je pozdravljali zbor z velikanskim pritrdjevanjem in navdušenjem.

Govor kandidatovega namestnika
Jožefa Pirca.

Po dr. Gosarju je predsednik B. Remec podelil besedo kandidatovemu namestniku Jožefu Pircu, kateri se je v svojem govoru pečal z razmerami, v katerih živi danes bedni slovenski uradnik. Slabo plačani uradnik je slab uradnik. Zahtevamo za javnega nameščence sigurnost, človeka vredno plačo, bolniško zavarovanje. Nato se je pečal s stanovanjskim vprašanjem in zahteval, da mora država skrbeti za stanovanja javnim nameščencem. Naši upokojeanci posebno trpe. Več kakor 800 K pokojnine skoro nihče ne dobi. V Avstriji dobe upokojeanci mesečno pokojnine 2.000.000 K (10.000 naših kron). In pri nas? Podrobno je na to opisal bedne razmere, v katerih žive uslužbenki policije, finančne kontrole, cestarji. Ožigosal je krivico, ki jo trpe naši invalidi in je zahteval, da mora zanje država ravno tako skrbeti, kakor skrbi za srbske invalide. Srbskim uradnikom se štejejo vojna leta dvojno, našim pa ne. Pozval je zborovalce, naj 18. marca vržejo vsi kroglice v prvo skrinjico.

Ko je v imenu zasebnih uslužbencev govoril še Žužek, kateri je povdarjal, da mora centralizem vse upropasti in spraviti na beraško palico tudi zasebne nameščence in zahteval, da hočemo biti Slovenci na slovenski zemlji svoji gospodarji, je zaključil krasno uspeli zbor preds. prof. B. Remec izvajajoč:

Slovenska ljudska stranka vodi vojsko za pravice slovenskega ljudstva. Vojna je nastala iz potrebe in iz ljubezni do naše države. Iz te državne potrebe si je napisala SLS na svoj prapor avtonomijo! Kakor je SLS leta 1917 dosegla z deklaracijo uspehe, jih bo dosegla tudi zdaj. (Živahno pritrdjevanje. Ploskanje. Živio-klici.) Združite se za to 18. marca vsi za boriteljico avtonomne Slovenije SLS in vrzite svoje volilne kroglice v I. skrinjico! (Ponovno živahno pritrdjevanje, ploskanje in živio-klici.)

V najlepšem redu so se množice nato razšle.

Prvi zemljan na mescu.

Cudežni doživljaji dveh Angležev. 34
Angleški spisal H. G. Wells. — Poslovenil — e.

Strazja je obstala z nama vred. Seleniti, ki je vodil spreved, je šel nekaj časa sam naprej, nato pa se je obrnil, prišel nazaj in stopil med nas in med stroje. Majal je z glavo, naju gledal, naredil par korakov, spet obstal in se obrnil nazaj. Ker mu nisva sledila, je prišel k nama, naju potrepil po licu in spet stopil nekaj korakov.

Seveda sva razumela, kaj hoče, pa radovednost naju je vlekla k strojem in ni na va bilo, da bi šla naprej.

Pogledala sva se.

»Ali mu ne moreva pokazati, da se zanimava za stroje?« sem vprašal.

»Da! Poskusil bom.«

Obrnil se je k našemu »načelniku«, se mu nasmehnil, pokazal na stroje, nato na svoje čelo, pa spet na stroje.

»Mi gledati — k je dejal v polomljeni angleščini — misleč menda, da ga bodo tako bolje umeli — »Mi gledati! Velika reč! Čudimo se!«

Seleniti so se zavzeli ustavili pri Kavarjevem obnašanju. Spogledali so se, majali z glavami in se živahno in naglo žgoleč pogovarjali. Nato je eden izmed njih, vitke, suhe postave in z nekakim površnikom preko ramen, položil Kavarju roko čez pas in ga rahlo silil, naj stopi naprej.

Kavar se je branil.

»Trebalo bo, da se sporazumemo! Sicer bodo mislili, da sva kaka nova vrsta živali, kaka nova vrsta mesčevih goved. Pokazati jim morava, da spadava med razumna bitja.«

Odločno je odmajal z glavo.

»Ne, ne! Ne grem šel! Zanima me!« je kazal na stroj.

»Ali ne morete pokazati ta ali oni del stroja in narisati kako podobno reč v pesek tule? Morebiti bodo spoznali, da se razumete na stvar!« sem spotoval, ko so seleniti iznova začeli žgoleti med seboj.

»Morebiti tole črto —.«

Pa hipoma je na glas kriknil in poskočil šest čevljev daleč —.

Eden čuvajev ga je zbodel s sulico.

Planil sem nad suličarja in grozeče dvignil pest, da je preplašen odskočil.

Moja grozeča kretnja ter Kavarjev krik in silni skok so očividno iznenadili selenite. Odstopili so v varno oddaljenost in naju vznemirjeni gledali.

Za trenutek sva preteče in jezno stala in gledala nerazumljiva bitja, ki so naju obdajala v redkem polkrogu, obsijana od bledomodrega svita.

»Zbodel me je — k je godrnjal Kavar in lovil sapo.«

»Videl sem ga!«

»Kaj vraga vam pride na misel?« sem kričal nad seleniti. »Kaj takega ne bova mirno prenašala! Kaj pa mislite, kdo da sva midva —?«

Ozrl sem se naokrog.

Iz polumračnih daljin razsežne votline so hiteli številni seleniti, širokoplečasti, kratkih suhih nog, eden njih je imel mnogo večjo glavo ko vsi drugi. — Votlina je bila nepregledna, velika in razsežna na vse strani. Njen strop so bile ogromne skale, ki so se zdele da težijo z neizmerno težo doli na naju, v temi so izginjale njene stene, nikakega izhoda ni bilo videti —.

In v tej nepoznani globini midva sama, neoborožena nasproti številnim, čudnim bitjem, s katerimi se nisva mogla sporazumeti —.

Ni bilo rešitve za naju —.

XV.

Bedford se upre selenitom.

Za trenutek smo si stali sovražno drug drugemu nasproti.

Bliskovito sem preudaril položaj. Menda so isto storili tudi seleniti.

Kaj sedaj —? Eden edini jasni vtis sem imel, — ta, da nimam, s čimer bi si zavaroval hrbet, da me bo sovražnik kmalu obdal od vseh strani, da se ne moreva braniti, da naju bodo kmalu pobili na tla in — ubili. Temno, grozeče očitanje se mi je zdelo da strmi vame iz vseh kotov mračne votline: čemu sem se podal na to blazno, zemljanom zabranjeno pot —.

In tedaj je stopil k meni Kavar in mi položil roko na ramo. Njegov obraz je bil

preplašen in strahotno bled v blede luči votline.

»Nič ne pomagala!« je rekel. »Ne razumejo nas! Iti morava —! Ker tako hočejo —.«

Pogledal sem ga in nato selenite, ki so hiteli od vseh strani na pomoč svojim tovarišem.

»Če bi imela roke proste — k sem dejal.«

»Nima zmisla — k je zastokal.«

»Ne — k.«

»Pojdiva!«

Obrnil se je in stopil za našim vodjem.

In jaz sem stopil za njim.

Vsa kri je vrela v meni. Nisem več videl votline in njenih čudežev, četudi smo še dolgo hodili po njej. Moje misli so se pečale z verigami in kako bi se jih iznebil, in s seleniti, posebiš s tistim suličarjem, in kako bi se maščeval nad njim —.

Izpočetka so stopali precej oddaljeni od naju, kot bi se naju bali, ko so, pa prišli še trije drugi s sulicami na pomoč, so se spet približali in naju trdo obkolili. Stresal sem se kakor konj, če ga udariš z bičem, ko so naju obstopili.

Le eno stvar sem opazil in si je dobro zapomnil. Po nekakem žlebu je odnekod pritekala blesteča se modrikasta snov, ki sem jo prej videl vreti iz strojev. Toplote

Le eno stvar sem opazil in si jo drbo ni nobene dajala, le svetlobo. Zuborela je kakor zemeljski potoček.

Božidar Sever — žrtev radikalne vlade.

Belgrad, 14. marca. (Izv.) Član razmejitvene komisije, Slovenec Božidar Sever, je bil v ječi v Budimpešti ubit. Naš dopisnik je od popolnoma verodostojne strani izvedel, da so prijatelji Božidarja Severja naše ministrstvo za notranja dela kakor tudi ministra za zunanja dela že pred dnevi zapopno obvestili o tem, da Severja čaka smrt. Ministrstvo za zunanja dela pa je o tem tudi od druge strani bilo že davno informirano. Mažarska vlada namreč sama ni nič skrivala, da se hoče naši vladi na ta način revanširati za to, ker da so naše oblasti dale ubiti v zaporih dr. Varga. Kakor zna-

no, je bil dr. Varga od naših oblasti aretiran, ker so ga obdolžili vohunstva, ravnotako je bil Sever od mažarskih oblasti zaradi suma vohunstva aretiran. Naš dopisnik se je na merodajnih mestih informiral, ali je res, da je bil dr. Varga brez rednega sodnega postopanja ubit, pa ni dobil niti pozitivnega, niti negativnega odgovora. V javnosti vlada raditega veliko ogorčenje, ker se iz tega jasno razvidi, da se radikalna vlada ni čisto nič ozirala na Slovenca, člana razmejitvene komisije, Božidarja Severja, o katerem je morala vedeti, kakšna usoda ga čaka.

Radikalna farbarija.

Belgrad, 14. marca. (Izv.) Železniško ministrstvo je izdelalo načrte o izboljšanju položaja železničarjev, ki pa še ni popolnoma gotov. Kakor hitro bo izgotovljen, se bo predložil finančnemu odboru. Sklepati itak ne bo mogel o njem.

PROTI ORJUNU.

Belgrad, 14. marca. (Izv.) Z ozirom na atentat na »Deutsches Volksblatt« zahteva »Balkan« odločno, da se Orjuna razpusti.

Rudarska stavka v Moravski Ostravi.

Praga, 14. marca. (Izv.) — Stavka v oostrovskem revirju traja dalje in so se vsi losedanji izmirjevalni poskusi ponesrečili. Rudokopni obrat se nahaja v težavnem položaju, ker zastopuje zaloga premoga samo še za dva dni. Delavstvo je sklenilo, da bo začelo v petek ostrejšo postopati in bo število delavcev v rovih še omejilo. Tajništvo koaliranih rudarskih zvez je izdalo komunique, v katerem se izjavlja solidarno s štrajkujočimi rudarji in naznanja štrajk v vseh premogovnih revirjih, ako se ne doseže v kratkem sporazum.

Šramkova pot v Rim.

Praga, 14. marca. (Izvirno) Minister Šramek odpotuje te dni v Rim in bo sprejet od papeža v avdienci. Šramek ne potuje uradno, vendar je njegova pot v Rim zelo važna, ker bo poročal sv. stolici o vseh nujnih vprašanjih, ki zadevajo katoliško cerkev na Češkoslovaškem. Najaktualnejše je sedaj vprašanje o določitvi cerkvenih praznikov, ki jih bo praznovala tudi država v svojem delokrogu.

VILNA PRIPADE POLJSKI.

Pariz, 14. marca. (Izv.) Konferenca poslanikov je prisodila v izdanem komunikuju Vilno Poljski. Tudi meja med Poljsko in Rusijo se je definitivno uredila.

NAMERAVAN ATENTAT NA ANGLEŠKE DRŽAVNIKE.

London, 14. marca. (Izv.) Reuter poroča, da se je odkrila zarota irske republikanske organizacije, katere cilj je, umoriti znamenite angleške državniške, med njimi angleškega premierja Bonar Lawa in Lloyd Georgea.

ČEŠKOSLOVASKI PARLAMENT.

Praga, 14. marca. (Izvirno) V pomladanskem zasedanju bo parlament med drugim razpravljal o zakonu v varstvo najemnikov, o zakonu o oddaji premoženja, občinskem volivnem redu, o konečni rešitvi vprašanja o vojnih posojilih in cerkvenih praznikov.

STRIBRNY POTUJE V DALMACIJO IN PALERMO.

Praga, 14. marca. (Izvirno) Železniški minister Stribrny odpotuje te dni v Dalmacijo, da si ogleda češkoslovaško otroško zdravilišče v Lapadu pri Dubrovniku, kjer se zdravijo rahitični in drugi bolehní otroci češkoslovaških železničarjev. Odtam odpotuje v Palerme, kjer bo poročal ministrskemu predsedniku dr. Švehli o položaju.

PROMETNA POGAJANJA V BRATISLAVI.

Praga, 14. marca. (Izv.) Pogajanja med Češkoslovaško in Jugoslavijo radi tranzitnega prometa se bodo prihodnje dni obnovila v Bratislavi. Jugoslovanski zastopnik je že odpotoval iz Belgrada.

DRAGINJA V AVSTRIJI RASTE.

Dunaj, 14. marca. (Izv.) Paritetna komisija je ugotovila, da so se živila podražila za 6 odstot., kar bo obremenilo državni proračun za 24 milijard mesečno.

Kritičen položaj v Grčiji.

London, 14. marca. (Izv.) Z ladjo, ki je vozila med Pirejem in otokom Salamis, se je potopilo 5338 oseb. Kakor se z grške strani poroča, je bil to čin, povzročen po protivenizelovcih. Položaj v Grčiji je slejkoprej kritičen.

POGAJANJA S TURKI V PARIZU.

Pariz, 14. marca. (Izv.) Havas poroča iz Carigrada: V tukajšnjih političnih krogih se govori, da bo bodoča konferenca med Turčijo in veliko antanto v Parizu.

Razburjanje v Poruhrju.

Düsseldorf, 13. marca. (Izv.) Afera radi ubitih dveh francoskih oficirjev povzroča vedno več razburjenja. Dva radi atentata osumljena Buerčana sta bila aretirana in odvedena na stražnico. Ker sta skušala ubežati, je straža nanju streljala in ju ubila. Pred stražnico se je nato nabrala velika množica ljudi, ki je ogrožala vojaško stražo. Straža je streljala in ubila pet ljudi.

London, 14. marca. (Izv.) »Telegraph« poroča, da je delavska stranka sklenila, da pošlje v Poruhrje in Nemčijo uradno odposlanstvo, da se prepriča o položaju.

Berlin, 14. marca. (Izv.) Zastopnik Wolfsovega urada v Mainzu je bil danes od Francozov aretiran in nato izgnan. Hkrati se mu je sporočilo, da mu mora slediti tekom 14 dni tudi njegova družina.

FRANCOSKE VOJASKE ODREDBE.

Pariz, 14. marca. (Izv.) Vojni minister Maginot je odredil vpoklic novincev I. kontingenta 1923 na 10. maj 1923. Po tej odredbi odide 15.000 novincev v Poruhrje. Vsled tega bo dobil odgovarjajoči del vojakov, ki zdaj tam opravljajo službo, dopust.

Čičerinova nota.

Moskva, 14. marca. (Izvirno) Čičerin je naslovil na Francijo, Anglijo in Italijo noto, v kateri pravi: Če ruska vlada zahteva, da se vabi k vsem obravnavam o važnih zadevah, stori to vsled želje, da pripomore k vpostavitvi splošnega reda in mirnemu sodelovanju vseh narodov. Ako se ruska želja ne izpolni, mora Rusija dvomiti, da hočejo evropske vlade doseči mir.

Kaj je radikalija.

Velika sramota se dogaja v naši deželi. Odkar obstoji, pošteni slovenski narod kaj takega ni videl. Če je kdo prej pri nas hotel kakšno stranko ustanoviti, se je moral s čim odlikovati, imeti kakšno idejo, leta in leta zbirati pristašev, s trudom in težavo ustanoviti list, pa tega še daleko ni bilo zadosti. Moral je še ustanoviti kakšne kulturne naprave ali že obstoječe v svoje roke spraviti, biti v neprestanem stiku z ljudstvom na deželi, prirediti leto za letom vsako nedeljo shode, prestati najhujše javne boje, in ko je imel že število stalnih pristašev ali stranko za seboj, začeti v političnih zastopih, od občine naprej do parlamenta, s pozitivnim delom, z borbo za udeležbo svoje programa. Skratka moral je, zastavljajoč vse svoje sile in zmožnosti, osvajati pozicijo za pozicijo, pronicati s svojo idejo človeka za človekom, ustvarjati in nekaj ustvariti, preden je sploh dobil naslov politika in ne kakšnega čvekača ali pustolovca, ki so se mu smejali ali ga pomilovali. Brez poštenega truda, brez zmožnosti, brez programa, zasidranega v ljudstvu, ni nihče pri nas mogel ustvariti stranke.

Kaj pa zdaj? V Srbiji vlada radikalna stranka, katere je slovenskemu ljudstvu popolnoma tuja. Slovenci bi morali nehati biti Slovenci, bi morali sleči svojo kožo in najmanj pol stoletja živeti v čisto drugačnih razmerah nego so doslej živeli, da bi se mogla taka stranka med njimi ukoreniniti. Kakršno je slovensko ljudstvo danes, take stranke niti razumeti ne more, kaj še, da bi našla med nami pravih pristašev. Tuj nam je njen program, tuje njene metode, tuji njeni cilji. To je čisto tako kakor da bi hotel kdo iz Slovencev napraviti čez noč pristaše recimo francoske radikalne stranke ali pa španske konservativne stranke. Kajti srbska radikalna stranka je izrazito srbska plemenska stranka, razumljiva zgolj iz zgodovine srbskega plemena in njega notranjih ustavnih bojev. Ona pa ni samo strogo plemenska, ampak tudi strogo razredna, stranka izvestnega dela srbske inteligence, takozvane porodice. Ona je miselnosti Slovencev ne samo tuja, ampak naravnost nasprotna.

Ta stranka je svojo plemensko velesrbsko in razredno stališče enostavno prebarvala z »jugoslovanstvom« in šla osvajati Slovenijo. Toda kako? Radikalna vlada je imenovala za pokrajinskega namestnika svojega pristaša. Zdal je imenovala poleg njega še oba velika župana iz pristašev svoje stranke, ne meneč se za to, da je eden izmed njih s tem preskočil celo vrsto svojih mnogo sposobnejših in starših tovarišev. Še

preje je imenovala svojega pristaša za ministra z izrecno nalogo, da svoje visoko mesto uporabi izključno v to, da ustanovi v Sloveniji radikalno stranko. Vsem tem javnim funkcionarjem so na razpolago velike vsote iz javnega zaklada, da jih izdajajo v to svrhu. Z državnim denarjem se vzdržuje en dnevnik in en tednik. Vlada je izdala parolo, da mora stranka v par tednih biti gotova, imeti pristašev in že pri teh volitvah nastopiti. Torej stranka na višje povelje, gotovo prva v Sloveniji, ki je na ta način stopila v življenje!

Kako se »pridobiva« ljudstvo? Minister napove uradno konferenco za izboljšanje pašnikov v bohinjskih planinah. Župan je dolžan, da posestnike zbere. Minister pride, toda o planinskih pašnikih izpovedka ne zine besede. Pripoveduje, da je vlada v Belgradu radikalna, da je radikalna stranka najmočnejša in da ima ona v rokah ključke do državne blagajne. Potem šele preide na planine, ki so zboljšanja krvavo potrebne. Toda izboljšale se kljub temu ne bodo, dokler Bohinjec ne vstopijo vsi v radikalno stranko in njej dajo svoje glasove! Dozdaj so v Sloveniji ministri delali čisto drugače. Oni so se po svojih podrejenih organih informirali, ali so kakšne planine potrebne izboljšanja ali ne. Potem so pogledali, ali je za to kredit ali ga ni. In če je bil, so ga dovolili, ne ozirajoč se na to, kakšni stranki pripadajo posestniki. In če se je pri tem tudi kakšno strankarstvo pokazalo, tega ni storil noben minister, da bi kot pogoj za izvedbo kakšne potrebne gospodarske akcije od ljudi zahteval, da pristopijo tej ali oni stranki. To je bilo mogoče pod Turčijo, v Sloveniji pa je to bilo do danes izključeno.

Ali pa — minister se odpelje na »uradno inspekcijo« v kakšen kraj. Tam da telefonično sklicati vse oblasti, župane, izrazi »želje«, da se razobesijo zastave itd., kakor kakšen turški paša. Potem pa nagovori zbrano publiko in povzdiguje radikalno stranko, ki sedi pri polni skledi. Nato pa začne pripenjati raznim odličnjakom na prsi odlikovanja. Tako utegne vlada počastiti tudi druge, če se vpišejo v radikalno stranko — to je pomen vse te ceremonije. Konec vsega je banket, kjer se pije in je na državne stroške. Tako daleč se je danes v Sloveniji ponižala državna uprava!

Znan je bedni položaj viničarjev na Štajerskem. SLS se je vedno zavzemala za nje, da iztisne iz vlade kakšno pomoč za te reveže. Zahtevala je pravičnih socialnih zakonov zanje, toda belgrajska vlada nima časa misliti na socialne zakone. Za dejansko izboljšanje socialnega položaja delovnega ljudstva niti radikali niti demokrati niso imeli nikoli denarja. Zdal pa, ko gre radikalcem za glasove, da si v Sloveniji vsaj en mandat prigrabljajo, trosijo milijone, da podkupijo viničarje in železničarje in jim obljubljajo krave, vole, prešiče, domače zajce, pure itd. Na ta način rešujejo ti ljudje eno najbolj perečih socialnih vprašanj v naši državi! Tako zlorabljajo bedo enega celega stanu, da kupujejo glasove, ne da bi imeli resen namen zanj količikaj storiti, ko bodo na vladi. Kajti gotovo je, da bodo vsi tisti viničarji in železničarji, kateri bi se na radikalni lim vsedli, ostali po volitvah z dolgim nosom, potem ko bodo podkupnino zapili. Ali se to ne pravi namenoma hoteti korumpirati cele ljudske sloje?

In tako delajo radikali povsod, na celi črti. Našo upravo, ki je bila do zadnjega na glasu, da je vestna, nepodkupljiva in poštena, so v najkrajšem času spravili ob ves kredit. Seveda, riba smrdi pri glavi. Višji uradniki se izpreminjajo v strankine priganjke, stremuhom je odprta pot do visokih mest, namesto z upravo se bavijo visoki funkcionarji z dobičkanosnimi kšefi. Kmalu bodo iz naše dežele napravili — Galicijo.

Še je čas, da se Slovenija reši te gnilobe, ki se skuša vgnezditi v naše zdravo telo. Dne 18. marca mora biti sodni dan za vse profiljudske stranke, prav obšten udarec pa mora dobiti radikalna stranka par visokih koritarjev in podkupovalcev. Slovensko ljudstvo bo pokazalo, da se ne da kupiti in izkvarjati od ljudi, plačanih od belgrajske radikalne žlahte. Naj tudi slovenska inteligenca pokaže, da ni slabša od ljudstva!

Volivni shodi SLS.

V Dobrovi pri Brežicah je imela SLS shod zadnje nedelje, 11. marca. Govorili so: kandidatski namestnik Jože Cerjak, Matevž Deželak in Glohovšek. Pri zadnjih volitvah je Dobrova bila docela samostojna, danes samostojni nima jo tamkaj več iskati. To se je videlo na shodu, kjer je ljudstvo glasno odobravalo program SLS, ki so ga razvijali govorniki.

V Strančah pri Konjicah je imel 11. marca lepo uspeli shod, predvsem za delavstvo, kandidatski namestnik rudar Uranjek. Stranice so bile nekaj razdeljene med samostojne in socialdemokrate, danes so oboji izginili in ne morejo imeti tam niti shoda. Vse ljudstvo se oklepa SLS. — Isti dan zvečer je imel rudar Uranjek lep shod v Grižah.

V Zetalah pri Rogatecu in Mestinju pri Šmarju sta imela krasno uspele shode kandidata Vrečko in okrajni tajnik Hinko Novak.

Gornja Radgona. Tukaj se je vršil v nedeljo, dne 11. marca t. l. po 8. uri sijajno obiskani volivni shod SLS. Dvorana Posojilnice je bila nabito polna. Shod je otvoril okrajni tajnik SLS g. Roman Bender ter predlagal za predsednika g. Janeza Lančiča, kateri je bil soglasno izvoljen. Po pozdravu predsednika je prevzel besedo okrajni kandidat vlč. g. dr. Josip Hoh-nje c, ki je v krasnem dvurnem govoru orisal pomen volitev ter našo zahtevo po avtonomiji. Ljudstvo mu je viharo pritrdjevalo. Dalje je govoril o nasprotnih strankah, katere so postavile svoje kandidatne liste ter pozval navzoče, da grede 18. marca vsi na volišče ter spustijo kroglice v drugo skrinjico. Prebrala se je tudi resolucija, katere je bila soglasno sprejeta; nato je predsednik dobro uspeli shod zaključil.

Volivno gibanje.

V Poraz za porazom pomenijo shodi, katere so imeli kmetijaci preteklo nedeljo po Sloveniji. To se vidi tudi iz poročil v »Kmetijskem listu«. Vsakemu shodu je posvetil pet do šest vrstic ter povsod mora omenjati, da so ga »klerikalci hoteli razbiti«. Da bi se potolažil, pravi na koncu, da je shod »uspel« in »končal z zmago SKS«. Da pa temu ni bilo tako, dokazujejo izrazi kakor »šnopsarije«, »marinarice«, »pijani orlici« itd., s katerimi si »Kmetijski list« hladi jezo nad tem, da je ljudstvo povsod nagnalo izdajavce kmetijske misli.

Sodni dan za samostojne v Zagradcu. Tiho in pozno so napovedali samostojni za nedeljo 11. marca ob 11. uri dopoldne shod v Zagradcu. Kajti šele v večernih urah sobote 10. marca so se pokazali na nekaterih hišah v Zagradcu in okoliških vaseh (seveda samo v tistih, kjer upajo, da imajo kakkega pristaša) plakati, ki so naznanjali shod SKS, na katerem govorita bivši poslanec Majcen in večni kandidat SKS Kline. Očividno je imelo to pozno naznanilo shoda in samo v vaseh, kjer mislijo, da imajo še kaj tepčkov, ki gredo na njihove limance — namen, da bi se ne mogli pristaši SLS shoda udeležiti in ga preprečiti. Res se jim je na ta način posrečilo, da se iz ambruške župnije, ki je vsa v taboru SLS, ni radi tega skoro nobeden shoda udeležil, a sramoto in neuspeh so kljub temu odnesli. Komaj je bil Majcen prišel vezat otrobe ter zamahniti bič po SLS, že je padel močan medklic od naših pristašev: »Živela Slov. ljudska stranka, edina resnična, nesebična, res ljudska stranka!« In od tega trenutka dalje lahko smatramo shod SKS za končan, kajti medklici in ostra očitanja naših pristašev na račun SKS so bila tako močna, da so obema govornikoma in vsem 15 pristašem SKS, ki so se shoda udeležili, kar usta zaprla. Samostojni kandidat Kline je samo še rekel (in to je bil ves njegov govor na svoje volilce), da bodo tam, kamor bo on prišel, če bo izvoljen, delali nove zakone in naredbe in da ne pripada nobeni stranki. Zlasti zadnja trditve njegovega »kratkega« govora je zbudila pri vseh poslušalcih buren grohot. — Nato je povzel besedo zaveden pristaš SLS bivši zagraški župan Ignacij Košak, ki je v kratkem in jedrnatem govoru dobro orisal pogubonosno politiko SKS za slovenskega kmeta. Končal je s pozivom, da naj 18. marca vsak volilec vrže kroglico v prvo skrinjico in voli s tem stranko, ki edina se vztrajno in neomajno bori za avtonomijo Slovenije in blagor slovenskega ljudstva. Burno odobravanje kar ni hotelo pojenjati. Majcen je sicer poskušal očitane grehe oprati, a ni šlo. Vse ljudstvo je bilo navdušeno za SLS. Shod je pokazal tako klavernost za samostojne, da 18. marca pri volitvah v Zagradcu lahko pričakujejo popolnega poloma.

Popoln poraz samostojnežev v Šmihelu pri Žužemberku. Nekdanja močna trdnjava samostojnežev, je danes razrušena. Dne 11. marca popoldan se je vršil v Šmihelu pri Žužemberku sijajen shod SLS. Nad dve tretjini upravičenih volilcev je z največjo pozornostjo in pritrjevanjem sledilo izvajanjem govornikov g. Jožefa Kastelica, župana iz Žužemberka in g. Mokorela, ki sta tako navdušeno in prepričevalno govorila, da so jima zborovalci viharo ploskali. Kje je minister Pucelj, ki nam je vse obljuboval, niti enkrat pa se ni prikazal med nas in ni nič naredil za nas? To so bili klici med zborovalci. Zato bomo pa sedaj vsi volili SLS in vrgli kroglico v prvo skrinjico. Ko je bil dnevni red izčrpan in je vladalo velikanstvo navdušenosti za SLS, tedaj se ves besen, v vsej onemoglosti, zelen kot kušar, prerine do govorniške mize samostojnež Jurka, ki je začel po znani metodi samostojnežev, prav po balkansko tolči po mizi. Dasi je bil dnevni red izčrpan, se mu je dala beseda a on ni mogel govoriti in je umolknil. Tako je tisti, ki je nedavno rekel, da vso faro okoli enega samega prsta ovije, danes osamljen.

Popolna polomija samostojnih v Breznu. Kakor drugod, se je tudi v Breznu ob Dravi o priliki sejma in cerkvenega shoda ob Gregorjevem vtihotapljenju shod SKS temeljito ponesrečil. Ljudstvo govornikov ni pustilo do besede. Vlado zastopnik je moral po ugotovitvi, da je večina proti samostojnem, shod zaključiti. Na to je zadostno po vsem zborovališču navdušeno »Živijo Korošci«.

Zgodba iz Sodražice. Ko je doživel Pucelj na sejanji dan v Sodražici svoj točni dan, se je v največjem strahu skril v malo sobico. Za njega se je pa hotel potegniti Križman iz Ribnice, trgovec s teleti. Komaj se oglasi, že se proti njemu dvigne vohar — revček pa ves zmeden skoči za ohranilo in se ga prime za suknjo kot dete za materino krilo. Po časopisju mažejo najhujše reči, po gostilnah in pri svojih bratih so korajžni, a kadar je treba pokazati moža, jim pogum zleze v hlače.

Klevete »Kmetijskega lista«. Zadnji »Kmetijski list« prinaša notico o dr. Brejcu, da je bil »ekspozent dr. Šusteršičeve politike«, dočim je vsem resnim politikom dobro znano, da je odšel radi dr. Šusteršiča na Koroško ter bil dr. Š. najhujši nasprotnik. Nesramna laž je, da se je dr. Brejce »skril« med vojsko, dasiravno nam je znano iz vojaških krogov, da je kot politično sumljiv moral služiti in da je prišlo na vojnega ministra poročilo, v katerem je bilo opisano njegovo delovanje pred vojsko za koroške Slovence, izčrpno opisan njegov boj za koroške Slovence po poročilih v »Miru« in predlagano, da naj se takoj prideli od trena v prvo »marškompanijo«. Le samostojni junaki, ki so se med vojsko tiščali doma, so zmožni tako debelih laži.

V Laže, da se kar kadi — »Kmetijski list« namreč. To se zlasti razvidi iz njegovega poročila o agramnem porazu Pucelja v Novem mestu, ki ga je »K. L.« naslovil s »Triumf SKS v Novem mestu«. Piše, da so kmetijaci na tem shodu vse »klerikalce neusmiljeno pormali s shoda«, da je bil »a shod »pravi triumf za SKS« in da je »po vsem Novem mestu vladalo vsled popolnega poraza klerikalcev velikansko navdušenje«. — Ne bomo se sklicevali na vsakozik resnično in verno poročilo, ki smo je o tem shodu mi prinesli, ampak opozarjamo na večerajšnje radikalne »Jutranje Novosti«, ki so temu shodu eno celo stran posvetile in agitirajo za Pucelja. »Tako razburjenega dneva še ni doživelo Novo mesto«, beremo tam. Dalje pišejo, da Pucelj ni prišel do besede in da bi bili pristaši SLS, ki so bili v ogromni večini, čisto gotovo že izpočetka razbili shod, da ni orožništvo potisnilo naših nazaj. Kljub temu so naši pristaši za Puceljem prišli do besede in ves trg so pretresali navdušeni vzkliki: »Živela SLS!«, tako da so jo maloštevilni samostojneži urno popihali. Same »Jutranje Novosti« so vsled tega silno žalostne in dajejo radikalcem poguma, katerim je ob pogledu na »klerikalno armado« v Novem mestu ravnotako kakor samostojnem padlo srce v hlače. To vse imenuje zdaj »Kmetijski list« — »Puceljev triumf! Enaka »triumf« je doživel Pucelj v Črnomlju in Sodražici, 18. marca pa bo doživel tak triumf vseh triumfov, ko bo za vedno širbunknil a svoja »položaja« globoko nazaj v svojo — mesarijo.

V »Za kmeto vladat« se navdušuje »Kmetijski list«. potem ko so samostojni poslanci prodali slovenskega kmeta radikali gospodi. Napisal je članek, poln votlobobnečih fraz, v katerem pravi, da se bo Pucelj združil v Belgradu z vsemi kmeti, strmolglavil »bankokratsko vladat« in ustanovil kmeto državo kakor Stambolijski na Bolgarskem! Temu se bodo še Puceljevi volji smejali! Saj so samostojneži že bili v Belgradu in bi se bili lahko tam združili tako s srbskimi kakor s hrvaškimi kmeti, kakor zdaj obetajo, pa so rajši izdali srbske zemljoradnike in stopili v vladat radikali in demokratskih bankokratov, s katerimi so v bratski slogi odirali jugoslovansko kmeto ljudstvo. »Kmet mora pomesti z vsemi korupcionisti«, kriči zdaj »Kmetijski list! Zakaj pa ni Pucelj pomedel s korupcionisti, ko je bil v Belgradu? Zakaj se je rajši vsedel skupaj z njimi k ministrski mizi in pomagal korupcionistom vladati? »Kmet mora vladati«, vpije Puceljev list. Ko so pa »samostojni poslanci bili na vladi, jim ni padlo v glavo, da bi se potegovali za kmeto vladat. Pustili so, da državo plenijo, opajo in kmeta do nagega slačijo oderuhi, ipekulanti in veleveržniki in so še sami z njimi bili v najprisrčnejši španoviji. Zdaj, ko jim teče voda v grlo, pa so se spomnili na »kmeto vladat« in bi Pucelj rad igral Stambolijskega. Ne bo nič, gospod Pucelj! 18. marca boste lepo doma ostali in lahko o »kmeti vladat« premišljevali, ki bo brez vas prišla.

V Strašne laži koplje »Kmetijski list«. ki je resno v skrbeh, da bi Pucelj v nedeljo ne dobil niti količnika Nekaj teh laži je neumnih, nekaj tako debelih, da jih vsak lahko otiplje, nekaj pa je naravnost podlih. Pustimo ga lagati naprej do — 18. marca, ko bo za vse laži prejel za služeno plačilo in bo Pucelj ostal v Velikih Laščah ter objokoval svojo kratkotrajno ministrsko slavo.

Križe pri Trilci. Predstavnik demokratske stranke — bil je menda že pri vseh strankah — je agitiral s takimi sredstvi v gostilni pri Jaku, da je za plačilo dobil izkupilo. Volilci, posebno obrtniki, ne nasedite na njegov, oziroma Žerjavov lim, ker že dovolj trpite vsled prevelikih davkov. Zatorej volite stranko, katera je proti odesnim davkom in proti centralizmu. 18. marca vsi na volišče, vrzite vsi krogličico v prvo skrinjico!

V »Dokumente iz črne dobe denuncijantstva« začno danes objavljati radikalne »Jutranje Novosti«. Kakor smo od poučene strani izvedeli, objavijo »Jutranje Novosti« najprej okrožnico svojega prijatelja deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča, sestavljeno od njega l. 1914. »furlim« brez vednosti stranke, v kateri se vsi pozivljajo, da naj ovajajo vse srbofile in rusofile kot protidržavne elemente.

Politične vesti.

+ Nervoznost v radikalnih vrstah. Radikalna stranka se zaveda, da bo doživela v Sloveniji popoln fiasko in ž njo vred vsi pustolovci, ki se ji udinjujejo ter politične skupine, ki njo ljubimkujejo kakor Samostojna kmetijska in Narodnonapredna stranka. To niso mačje solze za stranko, ki je razglašala, da bo v Sloveniji dobila tri mandate in je v to svrhu razmetala milijone. Zdaj pa kličejo na odgovor v Belgrad »voditelje« radikalne stranke v Sloveniji. Ti pa drug na drugega zvrčajo krivdo. Glavna krivda pa leti na najvišjo osebo, na pokrajinskega namestnika Ivana Hribarja. Vsi pa so premalo odkritosrčni, da bi povedali pravi vzrok in to je, da med Slovenci ni dobili toliko kupljenih duš, kakor so srbski radikali to pričakovali. Da pa tudi lim »velike državne stranke« ni nič zalegal, so poskrbele že praktike radikalne stranke, ki zaležejo pač precej v srbskih pokrajinah, ne pa v Sloveniji, velike zasluge pa ima v tem oziru tudi imenovani neparlamentarni minister dr. Zupanič, ki je s svojim nastopom, ki je na las podoben hohštaplertvu, odbil vsakega mislečega človeka. Pripomogel je pa tudi precej dr. Šusteršič, najemnik Pašičev, katerega žalostno vlogo vse ljudstvo z zaničevanjem obsoja.

+ Imenovanje dr. Lukana. S kraljevim ukazom je imenovan za velikega župana ljubljanske oblasti dr. Friderik Lukana, direktor urada za agrarno reformo v Sloveniji. V njega stavijo radikali velike nade, ker se je v agitaciji za radikalno stranko izkazal zelo agilnega, po našem mnenju neprimerno agilnejšega kakor v svojem uradu.

+ Za »Jutranje Novice«. Ko so se odigravali v Judenburgu žalostni dogodki proti našim slovenskim fantom, se je vršila v vojnem ministrstvu na Dunaju seja, kjer se je sklenilo nastopiti proti fantom z vso ostrostjo vojnokazenskega zakona. Sodniki smejo biti le aktivni avditorji. Pri tej seji je poročal vojni minister Stöger-Steiner, da je dobil od deželnega glavarja vojvodine Kranjske dr. Šusteršiča pismo, v katerem mu sporoča, da je rezervno častništvo II. gorskega polka navdano z duhom veleizdajalstva. Uspeh te denunciacije je bil ta, da je bil kader polka prestavljen in da se je na laški fronti zoper rezervne častnike in moštvo nastopilo z vsemi mogočimi šikanami. — Takih in podobnih dokumentov je še jako veliko in jih stavljamo »Jutranjim Novicam« na razpolago v blagohotno vporabo in razsvetljavo današnjega glavnega zaveznika radikalne stranke v Sloveniji.

Iz zunanje politike.

*** Za obnovo rimskega svetovnega gospodarstva.** V Rimu je 10. t. m. začel izhajati nov fašistovski dnevnik pod imenom »L'Impero«, ki napoveduje obnovo svetovnega rimskega imperija.

*** Zborovanje velikega fašistovskega sveta** se je otvorilo 12. t. m. v Rimu pod Mussolinijevim predsedstvom. Na dnevnem redu je med drugim sporazum s tirolskimi Nemci.

*** Nov avstrijski volivni zakon.** Avstrijska vlada pripravlja nov volivni zakon, po katerem bo za vse male stranke in narodne manjšine izključeno, da bi dobile mandat v narodni svet. Število mandatov se zniža od 183 na 165 in uvede se volivna dolžnost.

*** Ob poroki italijanske princezinje Jolande.** Italijanski listi se obširno pečajo z raznimi podrobnostmi o priliki poroke italijanske princezinje Jolande. Poroka se vrši, ako v tem ne umrje kraljica Milena, dne 7. aprila t. l. Poroka se vrši z velikimi svečanostmi v pavlinski kapeli v kvirinalu. Ob tej priliki pričakuje javnost novih dokazov o izpremenjenih odnosih med Italijo in vatikanom. Ugibajo, da bi utegnili poročati sam državni tajnik, a od sv. očeta pričakujejo, da bo poslal poročnemu paru svoj blagoslov. — Civilno poroko bo izvršil kot notar kraljeve hiše ministrski predsednik Mussolini, ki dobi ob tej priliki Annunziatin red in postane tako kraljev bratranec.

*** Rdeča armada.** Ob priliki pete obletnice rdeče armade je izdal revolucionjski vojni svet armadno povelje, katero je podpisano od Trockega in Kameneva. Rdeča armada se je sicer zmanjšala od 5 milijonov na 600 tisoč mož, toda mora biti močna kakor poprej. Stalno sovražstvo imperialističnih držav napram komunistom jamči za bojni duh rdeče armade. Namesto stare Mozesove zapovedi naj zdaj vpelje rdeča armada novo zapoved: »Za eno oko — obe očesi, za en zob — celo čeljust!« — Daleč ne bo človeštvo prišlo pod tem geslom!

Dr. Aurelio Palmieri.

Fašizem in katoličanstvo.

Rim, dne 10. marca.

Italija doživlja katoliški prerod. Eden izmed dokazov je razvoj katoliškega vseučilišča v Milanu, katero je ustanovil P. Agostino Gemelli, cenjen zdravnik, ki je pred vojno vstopil v frančiškanski red in ki je obogatil apologetično književnost z občudovanja vrednimi deli. To vseučilišče, katerega profesorji vodijo dve veliki reviji, Vita e Pensiero in Rivista neoscolastica, postaja središče katoliške organizacije v Italiji in katoliške literarne produkcije.

Za prebujenje katoliške vere je mogočno doprinesla nova fašistovska Mussolinijeva vlada. Naj so njegove verske ideje kakršnekoli, dejstvo je, da je Mussolini razumel, da so italijanski katoličani vedno in po vseh deželah element reda, spoštovanja do zakonov, zdravega patriotizma, kulturnih in domačih čednosti. Zato se je prizadel, da si zasluži naklonjenost italijanskih katoličanov. In zdi se, da se mu je to posrečilo, ako sodimo po hvalospevih, ki mu jih je izrekel kardinal Vincenzo Vannutelli o priliki nedavne cerkvene poroke enega izmed voditeljev fašizma — g. Finzija.

Pod Mussolinijevno vlado so se izboljšali gospodarski pogoji duhovščine, križ se je upostavljal v šolah, od koder so ga bile vrgle socialistične in komunistične uprave, upostavljal se je tudi verski pouk, kar je tem pomembnejše, ker je izdal odlok o upostavi minister Giovanni Gentile, čegar filozofske ideje ne soglašajo vedno z versko mislijo. Mussolini zahteva, da bodi pri velikih patriotskih svečanostih zastopana tudi cerkev s svojimi obredi in da se moli.

Toda glavna Mussolinijeva zasluga izvira iz njegovega trdnega in odločnega nastopa proti prostozidarstvu. Italijansko politično življenje sta obvladovala dva elementa: prostozidarstvo in židovstvo. Dovolj je, ako povemo, da so imeli Židje, ki jih v vsej Italiji ni 50.000, v parlamentu 67 poslancev in senatorjev in 3000 visokih uradnikov v ministrstvih, od teh 800 samo v finančnem ministrstvu. Pred Mussolinijem sta bila zunanji minister Schanzer in minister za pravosodje in bogočastje Alessi Zida, a Židje v Italiji pripadajo splošno prostozidarstvu.

Proti temu prikritemu gospostvu masonstva in židovstva je nastopila fašistovska vlada. Veliki fašistovski svet je sklenil, da ni mogoče biti istočasno fašist in prostozidar ter je zato pozval svoje pripadnike, da izstopijo iz prostozidarstva. Mnogo teh je ubogalo svoje voditelje in italijanski tisk je poln polemik med fašisti in prostozidariji. Kot posledica te odredbe je nastal spor med prostozidariji škotskega obreda, ki imajo svoj sedež na Piazza del Gesù, in med onimi v palači Giustiniani, ki so najbolj srditi proti katoličanstvu. Prvi so se na neki način podredili fašistovski odredbi, drugi pa so nasprotno segli po težkih rekriminacijah.

S svojim ravnanjem se je fašizem prikupil katoličanom, ki so po pravici očitali masonstvu vse protiverske zakone, ki so zadnjih sedemdeset let preganjali katoličanstvo. Vsekakor je bilo treba energije, da se italijansko politično življenje očisti masonskega vpliva in zdi se, da bo Mussolini v tem uspel. Kakor je pisala »Revue Catholique des Idées«, je mnogo politikov, ki govore in izdajajo proglase v Evropi, toda malo je takih, ki imajo kakor Mussolini pogum, da te proglase tudi praktično izvajajo, posebno kadar morajo pobijati tako mogočne sovražnike, kakor so prostozidariji.

Zaupnikom S. L. S.!

Zaupnike prosimo, da nam takoj, ko bo znan izid volitev, z vsakega volišča brzojavno ali telefonično sporoče število glasov, ki so jih dobile posamezne stranke. Stranke označite po nositeljih list. Izide naslovite ali na tajništvo STS ali na uredništvo Slovenca.

Tajništvo SLS.

Brezpravje.

Nedavno smo zabeležili vest o upokojitvi velikega župana za bodočo ljubljansko »oblast« g. dr. Baltiča. Danes pa se poroča, da je imenovan za velikega župana ljubljanske oblasti radikalni eksponent dr. Friderik Lukana.

Mi gotovo nimamo nobenega vzroka potegovati se za osebo g. dr. Baltiča oziroma za njegove osebne koristi in osebno škodo. Tudi je bil dr. Baltič naš hud in dosleden politični nasprotnik, ki se je vselej in povsod eksponiral za JDS.

Pač pa smatramo za potrebno nekoliko besed o principu, ki ga hoče s takimi skoki uvesti centralna državna oblast tudi v našo slovensko upravo.

Dr. Baltič je bil pristno »prečanski« uradnik. Za uradnike v Sloveniji velja — jasno — stara avstrijska uradniška pragmatika, in po tej pragmatiki bi se dal dr. Baltič upokojiti (pravilno: odstraniti) le na podlagi predpisov, ki jih določa ta pragmatika (disciplinarna preiskava, bolezen itd.). Toda dr. Baltič ni ostal po prevratu ves čas v Sloveniji, ampak je odšel v Belgrad na službovanje v ministrstvo notranjih zadev. Nam ni znano, ali si je pri vstopu v novo svojo službo takrat »pridržal« svoje stare uradniške pravice ali ne. Bržkone je bil preveč zaupljiv, kakor tudi mnogih drugih, in tega ni storil. Zato nastane sedaj vprašanje: Ali ga je vlada poslala v Ljubljano kot »namestnikovega namestnika«, kot prečanskega uradnika ali kot srbskega činovnika?

Odgovor na to vprašanje je za slovensko uradništvo, ki bi hotelo iti v Srbijo na službovanje, silno važno. Če ga je poslala vlada nazaj v Ljubljano kot srbskega činovnika, je s tem izrekla: prvič, da slovenski uradnik, ki gre službovat v Belgrad, izgubi vse svoje stare pravice — tako, kakor da gre službovat v novo, tujo državo — drugič pa je s tem vpeljala brez vsake zakonite podlage v našo upravo srbski uradniški sistem, čegar glavna modrost obstoji v zloglasnem § 76, ki dovoljuje odpuščanje in nastavljanje uradnikov samo po strankarskih interesih, tako da je uradnik brezpravna raja, izročena na milost in nemilost vsomogočnim vladinovecem.

Tak sistem brezpravja pa je v modernih državah nemogoč. V svoji knjigi »Wie der französische Staat regiert« wrde piše njen avtor g. R. Poincaré, ki kot bivši predsednik francoske republike menda tudi nekaj razume o državni upravi, z upravičenim ponosom: »Država je vnanja pravna forma naroda... Zato francoska država, čeprav je danes republika, še vedno priznava in izplačuje obveznosti, ki jih je prevzel svoj čas rojalistični režim«.

Ali dela naša država tako? Ali ona priznava obveznosti, ki jih je prevzela od svojih prejšnjih sestavnih delov? Ali ne spadajo tudi uradniške pravice med take obveznosti, ki ostanejo v veljavi brez razlike na trenutno vladajoči sistem?

Na ta vprašanja naj odgovarjajo naši centralisti! Če bi g. Pašič napisal knjigo »Wie der Staat SHS regiert«, bi težko mogel napisati o naši državi to, kar je napisal g. Poincaré o francoski.

Držati dano besedo — te rečenice belgrajski politični slovar sploh ne pozna. Le pogledno prakso. V državah, kjer velja princip privatne lastnine, je privatna last sveta tako, kakor iz privatne lasti izvirajoče pravice. Na podlagi tega principa imajo n. pr. državni dobavitelji čisto gotovo nesporno pravico do točnega izplačila svojih terjatev in vsaka država tudi take obveznosti točno in vestno izpolnjuje. Toda pri nas? Vprašajte usnjarje, ki so dobavljali naši armadi obuvalo, vprašajte lesne trgovce, ki so dobavljali državi železniške pragove, in če poznate solidnost naše javne uprave, se odgovorom ne boste čudili!

Zato se mi tudi ne bomo čudili, če bo lepega dne pokrajinska uprava odvzela koncesijo za izvrševanje katerekoli koncesionirane obrti temu ali onemu obrtniku, ki slučajno ni veren vladinovec. »Neka ide napolje!« — tako se bo glasila »pravna« utemeljitev. Trgovcu bo vzela pokrajinska uprava po nalogu centralne oblasti lokal in s tem seveda tudi kruh, brez odškodnine seveda. »Neka ide« — se bo glasila »pravna« utemeljitev. Take slučaje lahko nadaljuje vsak sam, kolikor mu drago.

In potem se še čudimo, da nam vnanji svet ne zaupa in nam ne da denarja drugače kakor na — zastavo! Kako bo pa takrat, če bo zlatih ur za zastavnico zmanjkalo?

Škoda, da v Belgradu nimajo velikega spomenika PRAVICI na čast. Na ta spomenik bi današnja državna uprava brez skrbi lahko dala napisati rek:

IUSTITIA REGNORUM FEMENTUM.

Volivna skrinjica S. L. S. v Ljubljani in na Kranjskem je prva, na Štajerskem druga.

Dnevne novice.

— Zeleničarji bodo protestirali proti dosednji pasivnosti vlade napram pogubno rastoči bedi celokupnega železniškega osobja. Četudi razdvojeni v več organizacij, jih je beda prignala skupaj in hočejo rama ob rami z javnimi nameščenci odslej solidarno nastopiti za svoje pravice. Ker vlada neče slišati njih obupnega klica, se pripravljajo, da apelirajo na splošno javnost za podporo pri borbi za kruh, obleko in življenje v obče. Zeleničarji in njih rodbine pridejo vsi; pride naj pa tudi drugo občinstvo, da sliši opravičene zahteve železničarstva. Shod bo jutri, v petek, dne 16. t. m. ob 19. uri v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani.

— Prijave. Gg. dušni pastirji se opozarjajo, da morajo biti prijave za draginjske doklade potrjene od davčnih uradov (točka 6) in podpisane od treh porokov, ki morajo biti ali duhovniki, ali učitelji ali uradniki. Podpisi zasebnikov ne zadostujejo. Pokrajinska uprava ne more v tem pogledu dajati nobenih spregledov. Prijave naj se čimprej vrnejo.

— Kaj je z ameriški denarnimi pošiljkami? Dne 8. januarja t. l. je bila iz Amerike poslana nekemu podjetniku v kamniškem okraju večja vsota denarja. Obvestilno pismo o odposiljavi denarja je obrtnik prejel že meseca januarja, denarja pa do danes od nikoder ni. Kje se denar toliko časa zadržuje? To pa ni edini tak slučaj, ampak se splošno vsi prejemalci denarja iz Amerike pritožujejo, da dobe denar z znatnimi zakasnitvami. To je seveda za ljudi velika škoda, bodisi da so vsled pomanjkanja gotovine ovirani v svojem gospodarstvu, bodisi da so obrestni, ki bi jim tekli, ako bi denar vložili v hranilnico. Tu je vsekakor treba napraviti red, da bodo denarji iz Amerike, ki so ljudski žulji, prihajali brez zadržka v prave roke.

— Recept, kako se ustavi pošiljanje Sustersičevih listov. Dobival sem vsak dan »Ljudski dnevnik« in vsak teden »Ljudski tednik«. Dvakrat sem poslal »Ljudski dnevnik« nazaj z različnimi opazkami, pa nič ni pomagalo. Vedno je še prihajal. Pred enim tednom sem pisal na upravo lista, naj mi blagovoli pošiljati do volitev vsak dan vsaj po 100 izvodov, seveda brezplačno. Ako bi jih pa več rabil, bi pa še pisal. In res, v par dneh že dobim ravno 100 izvodov »Ljudskega dnevnika«. Spravil sem pod streho, bil vesel in že računal, koliko bom imel papirja do 18. marca. Pa glej spaka. Samo enkrat sem dobil, gotovo so me »pogruntali«, pa nadaljno pošiljanje sploh ustavili. Sedaj imam mir pred Sustersičevimi listi. Res škoda za papir! Posnemanja vredno!

— Otvoritev telefonske centrale v Seleh nad Škofjo Loko. Pri pošti Selca nad Škofjo Loko je bila dne 1. marca t. l. otvorjena telefonska centrala z javno govornico za krajevni in medkrajevni promet z omejeno dnevno službo (L).

— Otvoritev telefonske centrale v Guštanju. Dne 20. januarja t. l. je bila pri pošti Guštanj otvorjena telefonska centrala z javno govornico za krajevni in medkrajevni promet z omejeno dnevno službo (L).

— Otvoritev češkoslovaške zasebne šole v Belgradu. Te dni so v Belgradu na svečan način otvorili prvo češkoslovaško zasebno šolo. Navzoči so bili kraljev adjutant Hadžić in zastopniki oblasti.

— Cenejšje vžigalice — na Češkem. Po prizadevanju češkoslovaškega ministrstva za prehrano se v češkoslovaški republiki s 1. aprilom t. l. znižajo cene vžigalic v nadrobni prodaji na 20 vinarjev škatljica.

— Propad ljudskega šolstva v Dalmaciji. Na zadnji seji splitskega občinskega sveta je predložil dolgoletni predsednik mestnega šolskega sveta gimn. ravnatelj Dušan Mangler porazno poročilo o strašnih razmerah v ljudskem šolstvu v Dalmaciji, župan dr. Tartaglia je pa ugotovil, da so sedanji upravitelji spravili ljudsko šolstvo na rob propada.

— Prireditve Katoliškega društva v Novem Sadu. Katoliško društvo v Novem Sadu, ki mu predseduje župnik Fath 'n so organizirani v njem predvsem Nemci in Mažari, je v zadnjem času priredilo tri kulturne večere, na katerih so s predavanji in prednašanji sodelovali profesorji in drugi izobraženci vseh v Vojvodini živčih narodnosti. Zadnji večer je bil popolnoma posvečen srbski narodni pesmi, o kateri je predaval in jo prednašal profesor Petrović, Kosovski devojko pa je v mažarščini prednašal prof. Stefan Dzuday.

— Postopno znižanje železniških uslužbencev na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaških železnicah že leto in dan ne sprejemajo več nobenih novih delavskih moči, da tako polagoma brez odpuštev znižajo število uslužbencev na potrebno mero. Na ta način se znižajo število železničarjev vsako leto za približno 9000 oseb. Decembra lani je znašalo število železničarjev že samo 151.000 oseb.

— Umri je v Subotici znan skladatelj in kapelnik Ernest Lanyi.

— Nov aparat za signaliziranje. Na zagrebškem južnem kolodvoru so te dni pre-

izkusili nov aparat za signaliziranje z lučjo, ki ga je iznašel dunajski inženir Wimberger. Preizkus se je dobro obnesel in dobe v bodoče ta aparat vse postaje z velikim prometom.

— Tatvine in vlomi. Kočarju Andreju Kavčiču v Dol. Maharovcu so tatovi pokradli obleke in perila v vrednosti čez 6000 kron.

— Nepoboljšljiva goljufica je Alojzija Zalokar iz Hrastnika. Kaznovana je bila že trikrat. Goljufala je neko ljubljansko trgovko s ponarejeno mentico za 13.475 K, dalje je ogoljufala Ano Petelinc, Jurija Malnarja in trdko I. C. Mayer za večje vsote. Sedela bo zato 6 mesecev v težki ječi. — Ker je ponavnil anonemnemu in reklamnemu zavodu »Apolo« v Ljubljani 2181 dinarjev, katere je inkasiral pri strankah, bo trgovski potnik Maks Sifrer sedel 2 mesecev v težki ječi.

— Čevlje kupujte od domačih tovarov. Trdke Peter Kozina z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Breg štev. 20, ter Aleksandrova cesta štev. 1. 3322

Gospodarstvo.

g Mariborski žitni trg. Pšenica 450—500 Din, rž 400 Din, ječmen 400 Din, oves 850 Din, koruza (nova) 400 Din, fižol beli 400—500 Din, krompir 175—200 Din, pšenična moka (št. 0) 800 Din, moka za krmo 625 Din, mekinje 275 Din, seno 250 Din, slama 150 Din.

g Cene žitu. Na novosadski produkti borzi so notirale žitu sledeče cene: pšenica 455 Din, ječmen 315 Din, oves 290 Din, koruza (stara) 300 Din, (nova) 242.50 Din, fižol 470 Din, pšenična moka (št. 0) 657.50 Din, mekinje 160 Din, tendenca mirna.

g Čekovni promet pri čekovnih zavodih v Zagrebu, Ljubljani ter pri poštni hranilnici v Sarajevu izkazuje za mesec februar sledeče rezultate: vplačil je bilo 250.161 v iznosu 825.496.847 Din, izplačil pa 118.559 v iznosu 849.698.820 Din. — Od tega odpade na klirinški promet 9883 manipulacij v iznosu 191.967.428 Din. — Novih računov je bilo priglasihih 111, odpovedanih 24; število imejiteljev čekovnih računov je bilo koncem februarja 8505, stanje vlog pa 193.017.880 Din.

g Izvoz tobaka. Naša država bo izvozila v prihodnjih dneh 250.000 kg tobaka boljše kvalitete. g Cene žitu v inozemstvu. Avstrija: Pšenica 4000 n.-a. K, koruza 2750 n.-a. K, pšenična moka (št. 0) 6000 n.-a. K. — Nemčija: (100 kg) pšenica 40.000—41.000 mark, rž 37.000—38.000 mark, ječmen 30.000—31.000 mark, pšenična moka 120.000—135.000 mark, ržena moka 110.000 do 125.000 mark. — Češkoslovaška: moravska rž 120—125 šel. K, moravski oves 180—188 šel. K, pšenica 170 šel. K, koruza 180 šel. K.

g Koliko plača uradnik v Bosni in Hercegovini davka. Uradnik v Bosni in Hercegovini s plačo 12.000 Din letno plača sledeč davek: 7% davek 840 Din, 15% dodatke 1289.40 Din, verski davek 60 Din in invalidski davek 420 Din — skupno 2609.40 Din.

g Naši konji v Grčijo. Posebna grška vojna komisija je nakupila v Vojvodini 5000 konj za grško državo.

g Praški velesemenj je bil odprt dne 11. t. m. Razstavljavec je 2500.

Ljubljanske novice.

lj Pozor! Včerajšnje »Jutro« poroča, da je občinski svet »potrdil zastopnike občine v volivnih komisijah, nakar je bila seja zaključena.« Ta vest v tej obliki utegne roditi napačno tolmačenje. Zato nam vodstvo magistratnih uradov sporoča, da se vsako nespornost izključuje, da v volivnih komisijah ostanejo vsi člani, kakor jih je imenovalo predsedstvo deželne sodišča, da se torej v tem oziru ni zgodila in ne zgodi nobena izprememba.

lj Nova založba ima redni občni zbor v Akademskem domu dne 22. marca ob 20. uri. Opozorjamo vse člane, da si razglas in vzpored obč. zbora lahko ogledajo v prostorih Nove založbe na Kongresnem trgu. — Načelstvo.

lj Umri je po kratki bolezni dijak 7. razreda I. drž. gimnazije Marjan Faganel. Pogreb se vrši danes ob 4. uri popoldne s Kongresnega trga 2. Pokoj njegovi duši — preostalim naše sožalje!

lj Krščansko socialno delavstvo praznuje, kakor vsako leto, tudi letos sv. Jožefa svojega delavskega zavetnika na poseben način. Zjutraj ob 7. uri je sv. maša z obhajilom, h kateri se vabi vse naše krščansko delavstvo. Zvečer ob pol. 8. uri pa priredi »Krekova mladina« družabni večer z zelo peštrm sporedom v mali dvorani Unio-na. Pozdravni govor bo imel naš prvobojnik in delavski voditelj posl. Josip Gostinčar. Nadalje je na sporedu deklaracija, šaljivi prizori, srečolov, šaljiva pošta in ameriški zapor. Vsi, ki čutijo in imajo srce za naše krščansko delavstvo in mladino, pridejte med nas, da se spoznamo kdo je z nami.

lj Čigava je mast? Dne 6. t. m. ob pol. 7. uri zjutraj je bil v šentjakobskem okraju aretirani neki mož, ki je nesel posodo s 25 kg masti. Aretiranec je ušel in se ne ve, kdo je. Kositrasto posodo je pustil. Komur je mast ukradel, naj se zgasi na policiji pri g. revirnem policijskem nadzorniku Podreberšku.

lj Napad na Gosposvetski cesti. Ko je šel 14. t. m. ob 1. uri zjutraj neki gospod iz

pisarne domov, ker je delal pozno v noč, je v temnem drevoredu pred sejmiščem skočil pred njega neznan mož, kateri je zaklical: »Stoj! Denar sem!« Komaj je to spregovoril, sta počila dva strela, toda na srečo je ena kroglica švignila med sredincem in prstancem leve roke, s katero je držal torbico, in ga poškodovala. Poklicani zdravnik dr. Travner je obvezal rano, ki na srečo ni bila nevarna.

lj Mladinski dom Kodeljjevo. Nocoj v sredo dne 15. marca predava ob osmih monsignor Steska.

lj Od doma ušla je 15 letna Frančiška Minon z Gosposvetske ceste. Sumi se, da namerava pobegniti v Avstrijo.

Socialni vestnik.

s Prva razdelitev deleža iz čistega dobička češkoslovaških rudnikov rudniškim uslužbencem. Te dni so v Češkoslovaški republiki temeljem zakona z dne 25. februarja t. l. razdelili rudniškim uslužbencem 10% delež na čistem dobičku rudnikov l. 1921 v znesku 4.749.218 kron. Na tej vsoti rudniki na Slovaškem niso udeleženi, ker so sklenili vsi s primanjkljajem.

Narodno gledišče.

OPERA.

Četrtek, 15. marca: JENUFA. Red B. Petek, 16. marca: VRAG IN KATRA. Red B. Sobota, 17. marca: TOSCA. Red C. Nedelja, 18. marca: VRAG IN KATRA. Izven.

DRAMA.

Četrtek, 15. marca: OTHELLO. Red C. Petek, 16. marca: Zaprt. Sobota, 17. marca: ZA PRAVDO IN SRCE. Red A. Nedelja, 18. marca: Ob treh popoldne: MADAME SANS GENE. Izven. Ob osmih zvečer: OTHELLO. Izven. Ponedeljek, 19. marca: Ob treh popoldne: ZA PRAVDO IN SRCE. Izven.

Prosveta.

pr »Slovenski učitelj«. Prva številka »Slov. Učitelj« je izredno zanimiva in prinaša sledečo vsebino: Ljubzen učencev — pogoj učnih uspehov, kako naj si pridobiva učitelj to ljubezen. Sestavljen J. Slapšak po konferenčnih referatih učiteljske ljubljanske okolice. Referat je pohvalil tudi višji šolski svet. O slovenski izreki. Članek znanega učenjaka dr. Antona Breznika. Prav potreben je z ozirom na znano odredbo višjega šolskega sveta, ki zahteva fonetično izgovarjavo l-a. Prav poučen za vse jezikoslovce. Vprašanje v ljudski šoli. Objavil I. Strukelj. Vsebinska članka je tako, da jo vsak učitelj lahko praktično in z velikim pridom uporablja v praksi. Pa tudi ostali članki, kakor: Jegliča, Polaka, Lebarjeve, Kramarja so uvaževanja vredni. Veliko nudi tudi: »Kultura in književnost« ter »Društvena in stanovska kronika«. Opozorjamo, da se list naroča pri upravnistvu, t. j. Jenkova ulica, št. 6, Ljubljana. Naročnina znaša 20 Din, za dijake pa samo 5 Din. Komur je v resnici kaj za katoliško učiteljstvo in šolo, bode list naročil.

pr Koncert C. in A. Trost. Danes zvečer točno ob 8. uri priredita v dvorani Filharmonične družbe ga. Claire Trost in g. Anton Trost klavirski koncert z izredno bogatim in zanimivim sporedom. Sestava koncerta se odlikuje po tem, da so na vzporedu v prvi vrsti in po večini zastopani slovenski avtorji s svojimi najzanimivejšimi, da z najlepšimi deli. O Škerjančevi in Musorgskega skladbah smo že pisali, danes tik pred koncertom, opozorjamo naše občinstvo še na slovečo Chopinovo Sonato v b-molu, ki je na glasu kot ena najkrajšjih klavirskih kompozicij cele svetovne klavirske literature. Občinstvo prosimo, da se v obilnem številu udeleži tega koncerta, ki bo nudil prav gotovo vsestranski in izredni umetniški užitek. — Vstopnice so cel dan v predprodaji v Matični knjižarni, na večer koncerta pa pri koncertni blagajni od 7. ure dalje.

Dijaški vestnik.

KATOLIŠKIM AKADEMIKOM.

Katoliška akademska društva »Danica«, »Zarja«, »Borba« bodo — zavedajoč se, da je poleg poglobitve verskega življenja vsem našim pokretašem potreba najširše znanstvene izobrazbe — oživotvorila v tek. poletnem semestru sledeče seminarje: 1. Verskoznanski: vodja ž. g. dr. A. Tominec O. F. M., načelnik tov. Gogala. Otvoritveno predavanje danes ob 20. v »Zarje«.

2. Socialni: vodja g. dr. A. Gosar, načelnik tov. Bednařik. Otvoritveno predavanje v ponedeljek, dne 19. t. m. ob 10. dopoldne v »Danici«.

3. seminar za proučevanje državnih ved: namen mu je, seznaniti tovariše z ustavnimi, finančnimi in mednarodnimi problemi. Sodelovanje so obljubili odlični strokovnjaki. Otvoritveno predavanje je po veliki noči. Načelnik tov. Viktor Korošec.

4. Rimskopravni pod vodstvom tovarišev V. Korošca in M. Stupice bo obdeloval izbrana poglavja iz obveznostnega in dednega prava. Otvoritveno predavanje v soboto 17. t. m. ob 17. v »Zarji«.

5. Medicinski: načelnik tov. B. Pirc. Otvoritveno predavanje se naznani kasneje.

Tovariši, ki želijo sodelovati v kakem seminarju, naj se javijo pri načelniku dotičnega seminarja in vpišejo v dotični seznam, ki je na razpolago v vsakem društvu.

Ljubljana, dne 15. marca 1923.

Ivan Tomič, cand. iur., t. ž. predsednik »Zarje«. Levstik Andrej, cand. iur., t. ž. pred. »Danica«. Šmajd Albin, stud. iur., t. ž. pred. »Borba«.

d Umri je naš tovariš Marjan Faganel, sedmošolec I. drž. gimnazije v Ljubljani. Dolžnost katoliškega srednješolskega dijaštva je, da se udeleži pogreba, ki se vrši danes ob 4. uri s Kongresnega trga 2. Spominjamo se ga v molitvi in ohranimo mu blag spomin. Have, anima pia!

d Danica. Na 58. rednem občenem zboru dne 13. marca je bil izvoljen sledeči odbor: Levstik Andrej, cand. iur., predsednik; Bednařik Rado, cand. phil., podpredsednik; Bizjak Viktor, cand. iur., tajnik; Oblak Jaka, cand. iur., blagajnik; Kacin Ante, cand. phil., gospodar. Revizorji: Bizjak France, stud. tehn., Jeršič Mirko, cand. iur., Arko Jože, cand. iur.

Ljubljanska porota.

Ljubljana, 14. marca 1923.

Ljubljanska porota je razpravljala danes pri zaprtih durih. Razprava proti Francu Podbevšku iz Rov, kateri je tožen hudodelstva posilstva, je bila preložena. Drugi se je zagovarjal tudi zaradi hudodelstva posilstva toženi Franc Lokar iz Vevč, katerega je porota oprostila.

TATINSKI VELEOBRT V LJUBLJANI.

V javni razpravi se je nato zagovarjal l. 1905. v Orehovljah rojeni Jakob Oimšar. Dvakrat je že bil zaradi tatvine kaznovan. V Ljubljani živi približno 3 leta; malo je delal in kradel je in se končno preživljal od samih tatvin. Organiziral je celo družbo mladih tatov, katere je sodilo že deželno zborni sodišče. Nastopal je predrzno. Ob vsesokolskem zletu je hodil s svojimi tovariši po mestu. Če je bilo kako pritično okno odprto, je splezal v stanovanje in s plenom odšel. Tajil pri razpravi ni. Oškodoval je s tatvinami Mlekarsko zvezo, (15.246.80 kron škoda), dalje Ernesta Sokliča, Jankota Ratarja, Jakoba Jesiha, Jerico Putrih, Josipa Gorca, Franca Wlesthallerja, Adolfa Ančnika, Otmarja Stenovec, Marijo Poljanc, Alojzija Steska, Josipa Bajdo, Alojzija Škodlarja, Alojzija Golobiča, Ivano Kosovino, Uršulo Rus, profesorja Ivana Franketa, Jožefa Povšiča in Pavlo Hohn za razno blago v vrednosti 84.401.8 K. Sodišče mu je prisodilo 2 in pol leta težke ječe.

Novomeška porota.

Novomeška porotno zasedanje je trajalo od 5. do 8. marca. Prvi dan sta sedela na zatožni klopi 19 letni Milan Stamcar (zagovornik dr. Česnik) zaradi hudodelstva tatvine in Franc Hrovat (zagovornik dr. Ahačič) radi ropa. Porotniki so na nje stavljena vprašanja potrdili in je bil Stamcar obsojen na 1 leto, Hrovat pa na 3 leta težke ječe.

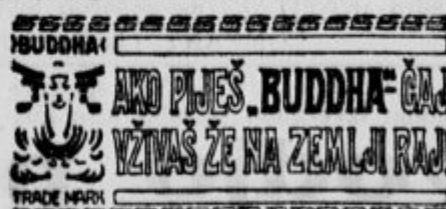
Drugi dan sta sedela na zatožni klopi Matija Umek (zagovornik dr. Ivanetič) in Rudolf Jane (zagovornik dr. Vasič) radi hudodelstva uboja. Glede Matije Umeka so porotniki glavno vprašanje potrdili, glede Janca pa zanimali in je bil prvi obsojen na 20 mesecev težke ječe, drugi pa oprostjen.

Tretji dan sta sedela na zatožni klopi Janez Oštir (zagovornik dvor. svet. Garzerolli) radi hudodelstva uboja in Franc Kraševac (zagovornik dvor. svet. Garzerolli) radi težke telesne poškodbe s trajnimi posledicami. Pri Jožefu Oštirju so porotniki potrdili vprašanje glede prekoračenja silobrana in je bil obsojen na 5 mesecev strogega zapor, pri Kraševcu so pa potrdili vprašanje glede težke poškodbe in je bil obsojen radi predkazni na 2 leti težke ječe.

Četrty dan sta sedela na zatožni klopi Franc Tekavec (zagovornik dr. Česnik) radi hudodelstva uboja, težke in lahke telesne poškodbe ter Josip Borštnar (zagovornik dr. Česnik) radi hudodelstva tatvine. Pri Tekavcu so potrdili vprašanje glede prekoračenja silobrana ter je bil obtožene obsojen na 5 mesecev strogega zapor, Josip Borštnar, pri katerem so porotniki vprašanje glede tatvine soglasno potrdili, je bil obsojen na 15 mesecev težke ječe.

Turistika in sport.

S. K. Jadran sklicuje v petek dne 16. t. m. ob 20.30 uri sestanek nogometne sekcije v salonu gostilne pri Sodoku v svrhu postave moštvev. Udeležba obvezna! — Načelnik.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinarje.)

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično podjetje, Sv. Petra cesta 30.

KLEPARJI:Remžgar & Smerko, Florijanska ul. 13
Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kolarjev in krovcev v Ljubljani, Kolodvorska ulica števil 28
Korn T., Doljanska cesta števil 8.**MEHANIČNA DELAVNICA:**pisalne, računske, razmnoževalne in druge pisarne stroje popravljajo in prenavljajo
Ludovik Baraga, Selenburgova ulica 6/1.**PARNA PEKARNA:**

Jean Schreya nasled. Jakob KAVČIČ, Gradišče števil 5.

KLOBUKE in TELOV. POTREBŠČINE:

Kunovar Ivan, Stari trg števil 10.

STAVB. in OALANT. KLEPARSTVO:

Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje števil 2.

SPEDIČIJSKA PODJETJA:

»Orient« d. d., Sodna ulica 3, Tel. 463

Ranzinger R., Cesta na ruž železn 7-9.

TRGOVINA Z ŽELEZNINO:

Sušnik A., Zaloška cesta števil 21, Ljubljana

TRGOV. Z DEŽNIKI in SOLNČNIKI:

Mikuš L., Mesni trg števil 15

TRGOV. Z ŽELEZNINO in CEMENTOM:

Eriavec & Turk pri »Zlati topali«, Valva-

zorjev trg števil 7.

ZALOGA POHISTVA:

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta števil 17

Ženitna ponudba.

Trgovca z manufakturno, srednjih let, soliden, želi znanja v svrhu takojšnje ženitve z gospodično 20-28 let, znajajočo ter s primernim kapitalom ev. nepremičninami. Prednost imajo trgovsko-naobražene gospodične s pošteno preteklostjo. — Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »MARNICA 1923«. — Tajnost strogo zjamčena 1480

ZAVOD v Ljubljani sprejme v zavarovalni stroki popolnoma izvežbano starejšo moč kot

VODJO PISARNE in enega praktikanta,

absolventa trg. šole ali abiturijentskega tečaja pod ugodnimi pogoji. Ponudbe z navedbo referenc pod »STALNO MESTO 1465« na upravo lista.

Sprejemem takoj samskega vrtnar. pomočnika

za obdelovanje zelenjavnega in sadnega vrta. Hrana in stanovanje v hiši. — Več povero v restavraciji na Glavnem kolodvoru v Ljubljani. 1429

Cestni delovodja

vešč slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi ter dober računar, išče primerne SLUŽBE. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »ZANESLJIV«. 1460

Pomočnika za mlino

sprejemem takoj. Ima hrano, stanovanje in plačo po dogovoru. — Sušnik Peter, mlinar, Bistra 11, Borovnica. 1451

POZOR TRGOVCIM!

Najboljše blago, kot:

koruzo, žito itd.

pošilja po dnevnih cenah BARTOL JESENOVSKI — Import, Export živilskih potrebščin, RUMA, Srem

Kdo posodi

50.000 dinarjev?

na dve posesti vključeno? — Ponudbe se prosi na upravo »Slovenca« pod šifro »VARNO POSOJILLO«. 1476

Inserati

v »SLOVENCU« imajo popolen uspeh!

Iščem posojilo Din 60.000

na prvo mesto za dobro idočo trgovino z mešanim blagom v večjem industrijskem kraju za čas 1-3 let proti najvišjim obrestim, polletno v naprej. Varnost zjamčena tudi v nepremičninah. — Ponudbe pod šifro »KAPITAL« na anončno in reklamno družbo ALOMA COMPANY, Ljubljana, Kongresni trg 3.

ZAVOD V LJUBLJANI sprejme v ZAVAROVALNI stroki popolnoma izvežbano starejšo moč kot

vodjo pisarne in enega praktikanta,

absolventa trg. šole ali abiturijentskega tečaja pod UGODNIMI pogoji. — Ponudbe z navedbo referenc pod »STALNO MESTO 1465« na upravnštvo »Slovenca«. 1465

IZURJENA**stenografijo in strojepisko,**

z daljšo prakso, popolnoma zmožna slovenskega in nemškega jezika, SE TAKOJ SPREJME. — Začetnice izključene. — Ponudbe je poslati na naslov: ANTON ŠINKOVEC, Grosuplje.

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

Odgovorni urednik: Mihael Moškerc v Ljubljani

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

15%**popusta**pri
A. Šinkovic nasl. K. Soss
LJUBLJANA, Mestni trg 19.**Seno, slamo**

najboljše, čisto, zdravo, v balah prešeno po najnižji ceni, kakor tudi

oves in koruzorazpošilja dnevno na vsako postajo v Sloveniji FRANC KAMBIČ, Zagreb
Tkalciceva ulica 71 B. 1466**Pirhe**kakor tudi druge različne kandite, bonbone, čokolado, kekse, dobite v veliki izbiri najceneje pri tvrdki
JOSIP VITEK, Ljubljana, Krekov trg 8. (Zraven Mestn. doma) NA DEBELO!**Ugodna prilika!**

Dobro idočo, že nad 15 let obstoječo MANUFAKTURNO in

modno trgovino

na OPČINI pri TRSTU oddam radi družinskih razmer. Cena nizka, zaloga velika. — Več povedo: Florijanska ul. 11-L

Fizol in krompir

za prehrano v večjih množinah dobavlja točno in najceneje tvrdka

BACHO,

Rače pri Mariboru.

Naprodaj je turbina

22/2 konjskih sil, 360 l vode v sekundi, kompletna. Cena po dogovoru pri ogledu na licu mesta v samostanu v STIČNI, Dolencjako. 1387

POZOR! Nizke cene!

Oglejte si veliko zalogo otroških vozičkov, dvokoles, motorčkov, šivalnih strojev in pnevmatike. — »TRIBUNA« tovarna dvokoles in otroških vozičkov. LJUBLJANA, Karlovska cesta števil 4.

Petrolejske VRČE

z ali brez nabojev in železne BARELE kupimo v vsaki množini. — HROVAT in KOMP., LJUBLJANA, Vegova ul. 6.

„DIAMALT“

Pozor peki! »Diamalt«, tvornice Hauser & Sobolka, Beč-Stadlan, v predvojni kakovosti, se edino dobi pri glav. zastopniku za Jugoslavijo EDUARD DUŽANEC, Zagreb. Skladišče Strossmayerova 10. Varnost se ponaredb v prahu ali tekočin!

KUPIM večjo množino**fizola**

Ponudbe na upravnštvo »Slovenca« pod šifro »FIZOL 1452.

Dr. Pavel Furamović
se je preselil

na Aleksandrovo cesto števil 7/L in tam redno ordinira od 9 do 11 dopoldne in od 2 do 4 popoldne. — Telefon števil 354.

PRODAJALKO

boljšo moč. sprejme modna trgovina

I. Kette

Osebni oferti dnevno od 1 do 2 pop.

STALNO NAJVEČJA

TEKSTILNO-TRANSITNA ZALOGA

IZDELOVALNICE TEKSTILNEGA BLAGA

SZECI & CO., A.-G.

WIEN, „SCHOTTENRING 19

Brzoi. naslov: SZECSICO WIEN Filijalke: Budapest, Győr
Telefoni: 17361, 15046, 13260. (Raab), Arad (Rumunija). —**ZA NAKUP BLAGA**

za moške in ženske obleke in perila

po najnižjih cenah

se priporoča tvrdka

R. MIKLAUC, LJUBLJANA

Lingarjeva ulica, Pred škotijo števil 3, Medarska ulica.

SLAŠČICAR z dolgoletno prakso v največjih dunajskih tovarnah slaščic kanditov in čokolade, želi ustanoviti SVOJO TOVARNO slaščic in pozneje tovarno za izdelavo čokolade ter ISČE v to svrhu

posojila do Din 50.000.

Za to posojilo mi je porok oseba, ki je sopolsestnica večjega posessva. — Cenj. ponudbe se prosi pod šifro: »NOVA INDUSTRIJA« na ALOMA COMPANY družba z o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3.

Prostovoljna javna dražba.

Dobra vodna žaga na Gorenjskem v Ribnem pri Bledu se da za 7 let v najem. Žaga obratuje z beneškim jarjenom z dvema listama, s cirkularjem, na stalni vodi, 6 m padec in turbino. Okolica bogata na lesu, ugodne komunikacije z Italijo zagotavlja plodonosen obrat. Pojasnilo da tvrdka P. HIGERSPERGER, Celje, Gregorčičeva ul. 3; v Radovljici g. odvetnik dr. Ivan DOBRAVC ter v Ljubljani odvetnik dr. ADLEŠIČ, Sodna ulica. — Dražba se vrši dne 28. marca t. l. ob 2. pop. v pisarni odvetnika dr. Juro ADLEŠIČA, Sodna ulica.

Samostojen književnik

BILANCIŠT, absolvent trgovske akademije, vešč vseh trgovskih poslov, dober organizator in kalkulanti, ki se je do sedaj bavil s komercialnim vodstvom industrijskega podjetja, vešč zvršen slovensčine tudi hrvaščine, nemščine in francosčine, želi SPREMENITI DOSEDANJO SLUŽBO. Gre tudi na deželo. Cenjene ponudbe se prosi pod šifro: »KOMERCIJALIST« na anončni zavod ALOMA COMPANY, družba z o. z., Ljubljana, Kongresni trg števil 3.

V svrhu ustanovitve podružne tovarne iščem

moderne tovarniške lokales priključeno električno silo, v obsegu ca. 6-800 m², če le mogoče v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu ali Beogradu. — Ponudbe pod šifro: »PREDELAVA PAPIRJA 1344« na upravnštvo »Slovenca«.**Tvrdka J. Gorec**

staroznana trgovina z avtomobili, motocikli, kolesi in deli

otvori

poleg svojih dosedanjih prostorov

nove poslovne prostore

v petek, 16. t. m.

ob 8. zjutraj

v palači ljublj. kred. banke

Dunajska cesta